

ΜΗΝΙΑΙΟ
ΙΣΤΟΡΙΚΟ
ΦΙΛΟΛΟ
ΓΙΚΟ ΚΑΙ
ΚΑΛΙΤΕΧΝ.

ΠΕΡΙΟΔΙ
ΚΟ
ΔΙΕΥΘΥΝΤ.
ΜΑΡΙΕΤΤΑ
ΜΙΝΩΣΤΟΥ

ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΣΤΗ ΖΑΚΥΘΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σε μιάν άμαρτωλή	<i>Σοτήρη Σκίπη</i>
Αί Γυναίκες τής 'Επαναστάσεως	<i>Κωνστ. Ράδου</i>
'Εν πορείᾳ πρὸς τήν Σινώπην	<i>Κ. Π. Καβάφη</i>
'Ο Σολωμός και ἡ γλῶσσα μας (συνέχεια)	<i>Ν. Β. Τωμαδάκι</i>
Pleurer un peu (μετάφρ.)	<i>Τέλλου "Αγρα</i>
'Απ' τὰ «Τραγοῦδια στήν 'Αγάπη»	<i>Ρίτας Μπούμη</i>
Τὸ 'Ιόνιο Θέατρο (συνέχεια)	<i>Μ. Βάλσα</i>
Ντάντες	<i>Arnaldo Cervasato</i>
Γνώμες γιά τὸ Φῶσκολο	<i>Louis Roussel</i>
»	<i>Giuseppe Ceccherelli</i>
Σονέττο (μετάφρ.)	<i>Ειρήνης Δεντρινουῦ</i>
'Ονειροπολήματα	<i>Ν. Πετιμεζῆ—Δαύρα</i>
'Επτανησιακά σημειώματα	<i>Διον. Α. Ζακυνθινουῦ</i>
Πνευματικὴ Ζωή.—Βιβλιοκρισίεις.—'Εκδόσεις.—'Εφημερίδες.—Περιοδικά.—	

Ἔτος Γ'. Ἄριθ. 24—25
Μάρτιος—'Απρίλιος 1929.
Τὸ τεῦχος Δραχ. 6.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
ΑΛ. Σ. 3. 41. 42. 0011

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ 'ΙΟΝΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ,

*
 *Ετήσια Δραχ. 50
 *Εξάμηνος » 25
 *Ετήσια Έξωτερικού δολλάρια 2
 *Έκδοση πολυτελείας τὸ διπλό.

Διευθύντρια : ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΜΙΝΩΤΟΥ
 » συντάξεως : ΡΙΤΑ ΜΠΟΥΜΗ

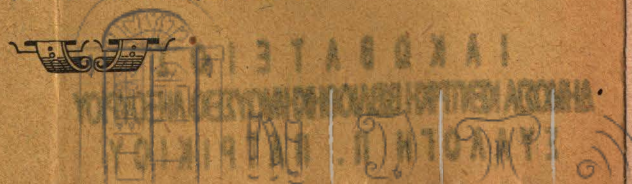
—= Τυπώνεται στή Σύρο =—
 Έμβάσματα, συνεργασία καὶ ἄλλο σχετικὸ μὲ τὸ Περιοδικὸ στέλνεται στή Διεύθυνση: *Μαριέττα Μινώτου* Διευθύντρια « Ἴονίου Ἀνθολογίας » Ζάκυνθος.

Τὸ περίφημο λεύκωμα τῆς Ζακύνθου γιὰ τὴς Φωσκολιανὲς Γιορτὲς 176 μεγάλες σελίδες. — 107 ἱστορικὲς πολύτιμες εἰκόνες. — Ἡ Ζωὴ τοῦ Ποιητῆ. — Τὰ ὠραιότερα ἔργα τοῦ μεταφρασμένα. — Μελέτες. — Διηγήματα. — Ποιήματα. — Αὐτόγραφα. — Ἡ ἱστορία τῆς Ζακύνθου. — Ἡ καλλιτεχνία τῆς. — Τὸ ἱστορικὸν τῶν ἑορτῶν. — Συνεργάτες ἐπιφανεῖς Ἕλληνες καὶ Ἴταλοί. — Ὑπουργοί. — Ἀκαδημαϊκοί. — Καθηγητὲς Πανεπιστημίων. — Γερουσιαστὲς. — Κριτικοί. — Ἱστορικοί. — Καλλιτέχνες. — Ποιητὲς. — Λογοτέχνες. — Ἀληθινὸ φιλολογικὸ Μνημεῖο. — Ἐκδοση καλλιτεχνικὴ. — Κόσμημα κάθε βιβλιοθήκης. — Τιμᾶται δραχμὲς 25. Στους συνδρομητὲς μας ποῦ θὰ ἐμβάσουν τὴν συνδρομὴ τους γιὰ τὸ 1929, δραχμὲς 50, στέλνεται δωρεάν.

*Ανανεώσατε τὴ συνδρομὴ σας τὸ ταχύτερο. Ὑποστηρίξατε τὸ περιοδικὸ μας ἐγγράφοντας τοὺς φίλους σας συνδρομητὰς.

Προσεχῆ δημοσιεύματα :

- 1) *Μ. Βάλσα* : «Ζαμπέλιος». — «Ἄντ. Μάτεσις», μελέτες ἐκτεταμένες.
- 2) *Δ. Παπαγιαννόπουλου* : «Ζακυνθία Ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ».
- 3) *Γ. Λαμπελὲτ* : Ἡ γνησιότης τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ.
- 4) *Ἄλεξ. Φιλαδελφέως* : Ἡ Πινακοθήκη Λοδέρδου.

ΑΠΟ ΤΑ «ΝΑΥΑΓΙΑ»

ΣΕ ΜΙΑΝ ΑΜΑΡΤΩΛΗ

Τὰ μαραμμένα κάλλη σου, — μὴ χαίρεσαι! δὲν τὰ ποθῶ,
 γυναῖκα ἀμαρτωλή,
 μέσα στὴν ἀτμοσφαῖρα σου γυρεύω λίγο νὰ σταθῶ
 ἀπόψε τὴ θολή.

Θέλω σὰ σ' ἓνα σύντροφο τῆς θλίψης τῆς σπαραχτικῆς,
 τὴ ραγισμένη
 καρδιά σου ν' ἀνοίγες σ' ἐμέ, σ' ἐμὲ παρηγοριά νὰ βρῆς,
 δυστυχισμένη.

Θέλω τὸ πάθος νὰ μοῦ πεῖς ὁποῦ σὲ κύλησε σιγά,
 σιγά στὸν κακὸ δρόμο,
 θέλω σ' ἐμὲ νὰ ἐμπιστευτεῖς τὰ πένθιμά σου μυστικά,
 φτωχιά μου, δίχως τρόμο.

Κι' ἐγὼ σὰν ἀδερφοῦλα μου, χαμένη ἀπὸ πολὺν καιρὸ,
 ποῦ τὴ ξανανταμώνω,
 τὰ δάκρυά σου σφογγίζοντας, σὰν τὸ ψωμί θὰ μοιραστῶ
 τὸν τραγικὸ σου πόνο.

(Μασσαλία 1929)

ΓΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ

Κ. ΡΑΔΟΥ

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

(Αι γυναίκες του λαού και η Ἀρχόντισσος).

Ὅπως ὁ Ἰερὸς Ἀγὼν εἶναι τὸ κοινὸν ἔργον τῶν μικρῶν (τῶν κάτω) τάξεων καὶ τῶν ἀνωτέρων, δηλαδὴ τοῦ λαοῦ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τῶν κοιζαμπασήδων, τῶν μεγάλων κληρικῶν καὶ τῶν μεγάλων ἀρματωλῶν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀπὸ τὰς ἡρωϊδᾶς τῆς Ἑπαναστάσεως ἄλλαι ἀνήκουν εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις καὶ ἄλλαι εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν. Τοῦτο εἶναι εὐκόλον νὰ ἐξηγηθῇ ἀφοῦ εἶναι αἱ ἑλληνικαὶ καρδίαι ἑπαλλοὺν τοὺς αὐτοὺς παλμούς. Καὶ πρὸ ἀκόμῃ τοῦ ἀγῶνος δασαίς ἔτυχε περίστασις αἱ Ἑλληνίδες ἔδειξαν ποῖαι ὑπερήφανοι καὶ πατριωτικαὶ ψυχαὶ κατοικοῦσαν εἰς τὰ στήθη των, καὶ ἐπομένως ποῖαν παρεσκευάζαν γεννεάν. Πρῶτα, πρῶτα ἡ Σουλιώτισσος ποῦ τῆς ἀποθανάτισαν τὰ περίφημα λαϊκὰ μας τραγούδια.

«Ἄς ἔρχονται οἱ Παληότουρκοι! . . Ἄς ἔρθουν πόλεμον νὰ ἰδοῦν»
«καὶ Σουλιωτῶν τουφέκια Τ' ἄρματα τῶν Σουλιωτισσῶν,
τῆς ἑξακουσμένης Χαΐδως!»

* Ἄλλο.

«Ἡ Δέσπω, ἀφέντες Λιάπιδες δὲν ἔκαμε, δὲν κάνει,
Δαυλὶ στὸ χέρι ἄρπαξε κόραις καὶ νύμφαις κράζει:
Σκλάβες Τουρκῶν μὴ ζήσωμεν, παιδιὰ μαζί μ' ἔλατε!
Καὶ τὰ φυσέκια ἄναψε κι' ὅλοι φωτιὰ γενήκαν».

* Ἄλλο.

«Δὲν εἶν' ἐδῶ τὸ Χόρροβο, δὲν εἶν' ὁ Ἄϊ Βασίλης
Νὰ πάρῃς σκλάβους τὰ παιδιὰ, νὰ πάρῃς ταῖς γυναῖκες
Εἶναι τὸ Σοῦλι τὸ κακὸ, στὸν κόσμον ἑξακουσμένο,
Ποῦ πολεμᾷ ἡ Τζαβέλαινα σὰν ἄξιο παλληκάρη
Βαστᾷ φυσέκια στὴν ποδιά καὶ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι,
Καὶ μὲ τουφέκι σισανὲ ἔμπρὸς ἀπ' ὅλους πάγει».

* Ἄλλο.

«Ἐδῶ ν, τὸ Σοῦλι τ' ἀκουστό, τὸ Σοῦλι ἑξακουσμένο
Ποῦ πολεμοῦν μικρὰ παιδιὰ, γυναῖκες καὶ κορίτσια
Ποῦ πολεμᾷ ἡ Τζαβέλαινα μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι
Μὲ τὸ παιδί στὴν ἀγκαλιά, μὲ τὸ τουφέκι στ' ἄλλο
Μὲ τὰ φυσέκια στὴν ποδιά»

Καὶ μὴ σκηνή, θαυμαστὴ σκηνὴ ποῦ θὰ τὴν ἐκτιμήσουσιν οἱ καὶ κείναις ποῦ δὲν κόψαν τὰ μαλλιά καὶ κείναις ἀκόμῃ ποῦ τὰ κόψαν.

«Τ' εἶν' τὸ κακὸ ποῦ γίνεται στοῦ Διάκου τὴν γυναῖκα!
Πέντ' Ἀρβανίτες τὴν κρατοῦν καὶ δέκα τὴν ξετάζουν
«Διάκαινα δὲν παντρεύεσαι; δὲν πέρνεις Τουρκοὺν ἄνδρα;»
«Κάλλια νὰ ἰδῶ τὸ αἷμα μου τὴν γῆν νὰ κοκκινήσῃ»
Παρὰ Τουρκοῦ τὰ μάτια μου ναρθῆ νὰν τὰ φιλήσῃ.
Κι' ὁ Διάκος τὴν ἀγνάντευεν ἀπὸ ψηλὴ ραχοῦλα
Κοντὰ κρατεῖ τὸν μαῦρο του, κρυφὰ τοῦ κουβεντιάσει.
«Δύνασαι μαῦρε μ' δύνασαι νὰ βγάλῃς τὴν κυρά σου;»
«Δύναμαι ἀφέντη, δύναμαι νὰ βγάλω τὴν κυρά μου. . .»
Ἐπῆγε καὶ τὴν ἔβγαλε, τοῦ Διάκου τὴνε φέρνει.»

Διὰ τὴν γυναῖκα τῆς Ἐπαναστάσεως δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι καθ' ὄλον τὸν ἀγῶνα ἐδείχθη ἡρωϊκὴ καὶ καρτερικὴ καὶ ἐστήριξε τὸν ἄνδρα κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, τὸν μακρὸν καὶ σκληρὸν ἐκείνον πόλεμον τῶν ἐννέα χρόνων. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔπραξεν ἡ Μανιάτισσα Σταυριάνα ποῦ στὸ Βαλτέτσι, ἔτρεχε ἀτρόμητη ἀπὸ ταμποῦρι σὲ ταμποῦρι καὶ μοίραζε φυσέκια, πολλάκις κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἀγῶνος ἐπανελήφθη, ὅπως καὶ ὁ χορὸς Ζαλόγγου τὰς ἡμέρας τῶν διωγμῶν καὶ τοῦ μαρτυρίου. Πάντοτε δὲ ἡ Ἑλληνὶς ἐφάνη ἡρωϊκὴ ὅπως συνέβη καὶ πρὸ τοῦ ἀγῶνος ἀκόμῃ. Μίαν φορὰν ἡ Ὑδρα προσεβλήθη ὑπὸ ἀγρίων καταδρομῶν. Τὸ γεγονός εἶναι τοῦ τέλους τοῦ 18ου αἰῶνος. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐπιδρομῆς ἦτο ὁ ὀνομαστὸς πειρατὴς Γουλιέλμος τῆς Μάλτας ἔχων συμβοηθοὺς ὄχι ὀλίγους Λιάπηδες διφῶντας πλιάτσικο. Ἡ συμπλοκὴ ὑπῆρξε πεισματώδης, ἔτρεξαν δὲ καὶ αὐταὶ αἱ γυναῖκες εἰς βοήθειαν ρίπτουσαι καὶ κυλίουσαι λίθους ἀπὸ τὰ ὕψη τῶν κρημνῶν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῆς λεγομένης Χοντροπαναγιώτας. Αὐτὴ ὑπῆρξε μήτηρ τοῦ κατόπιν κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα διαπρέψαντος πλοιάρχου Λαζάρου Παναγιώτα, ὅστις ὁμοίως καταπληκτικῶς τὴν μητέρα του. Εἰς τὸ ἀνάστημα καὶ τὴν γενναιοψυχίαν. Ὑδρατὸς χρονογράφος λέγει: «ἡ Παναγιώτα ἦτο ὡς ἄλλη Ἀμαζῶν καὶ ἐζωσμένη τὰ ὄπλα ἔτρεχε παντοῦ ὡς λέαινα, πυροβολοῦσα τοὺς ἐχθρούς. Ἐπὶ τέλους οἱ Ἀλβανοὶ ἀπεσύρθησαν».

Ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ Κολοκοτρῶνι Φωτιάκης σημειώνει εἰς τὰς ἀναμνήσεις του τὸ ἐξῆς διὰ τὰς γυναῖκας τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἦσαν αἱ ἡμέραι τῆς Ἐπιδρομῆς τοῦ Δράμαλη. Ἡ Ἑλλάς ἐθεωρεῖτο χαμένη. Ὁ Κολοκοτρῶνης ἐσταμάτησε τὴν νύκτα μὲ τὸ στρατεύμα του εἰς τὸν δρόμον τοῦ Ἄργους ἀντίκρουσ' τὸν Ἀχλαδόκαμπον καὶ ἐστελεν ἀπόσπασμα εἰς τὸ χωρίον νὰ προμηθευθῆ τροφίμα. «Αἱ γυναῖκες τοῦ χωρίου, ἦλθαν μὲ μεγάλῃν προθυμίαν φορτωμέναι μὲ τροφάς. Εἶχον τοὺς ἄνδρας τῶν ἐμπρὸς μὲ τ' ἄρματα καὶ ἔλεγαν Ἀρχηγέ, νὰ τοὺς ἄνδρας μας, νὰ τοὺς πάρῃς στὸν πόλεμον καὶ ἂν δὲν εἶναι παλληκάρια νὰ βγάλουν τ' ἄρματα νὰ τὰ φορέσωμε μεις. Ἡρωϊκὸς ἀνεμος φυσοῦσε καθ' ὄλην τὴν Ἑλλάδα! Βραδύτερον εἰς τὴν μάχην τῆς Βέργας αἱ γυναῖκες ἤρπασαν τὰ μεγάλα δρέπανα ποῦ ἐθέριζαν ἐκεῖ κοντὰ καὶ ἐπετέθησαν κατὰ τῶν Ἀράβων καὶ ἂν οἱ Ἕλληνες ἀπέκρουσαν νικηφόρως τὰ στρατεύματα τοῦ Ἰβραήμ ὀφείλεται τοῦτο ὀλίγον καὶ εἰς τὰς γυναῖκας. Δὲν ἀνήκουσι βεβαίως τοιαῦτα κατορθώματα εἰς τὰ γυναικεῖα ἔργα, οὔτε εἶναι ἄρθρα τοῦ συμβόλου τῆς χειραφετήσεως τῆς γυναικός, ἢ ὁποῖα σήμερον τόσον μᾶς ἀπασχολεῖ διότι ἡ γυνὴ ἐπὶ τέλους δὲν ἐπλάσθη στρατιώτης, ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦμεν δταν συμβαίνουν νὰ μὴ τὰ θαυμάζωμεν, ὅπως ἐν Γαλλίᾳ θαυμάζεται ἡ ἀφθαστος καὶ μοναδικὴ Ἀθηναῖα Παρθένος καὶ ἡ Ἰωάννα Ἀσσοῦ ἢ ἡρωῖς τοῦ Μπωβαί διὰ τῆς ἀπορίας τὴν μνήμην ὁ Λουδοβίκος ΙΑ' ἐθέσπισεν ἑορτὴν ποῦ ἐορτάζεται ἀκόμῃ κατ' ἔτος. Ἡ Σταυριάνα, αἱ γυναῖκες τοῦ Ἀχλαδόκαμποῦ καὶ τῆς Βέργας εἶναι γυναῖκες τοῦ λαοῦ. Θὰ ἴδωμεν τώρα καὶ

ΙΑΚΟΒΑΤΕΙΟΝ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ἈΠΡΙΛΙΟΥ 1961

τὰς ἀριστοκρατίας καὶ αὐτὰς θαυμάζομεν ἀκόμη περισσότερο διότι εἶχαν ν' ἀφήσουν χλιδὴν καὶ βίον ἀνετον καὶ ἀναπαυτικὸν διὰ νὰ ριφθοῦν εἰς τοὺς κινδύνους καὶ τὰς κακουχίας. Τέσσαρες εἶναι κυρίως αἱ ἡρωίδες τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἡ Βισβίτζη, ἡ Γκούρα, ἡ Μαυρογένη καὶ ἡ Μπουμπουλίνα. Ἡ Ἀσήμε Γκούρα εἶναι κόρη Κοτζάμπαση, ἡ Μαντῶ Μαυρογένη Φαναριώτισσα. Ἡ Δόμνα Βισβίτζη εἶναι ἀπὸ τὴν Θράκην. Ὁ ἐφοπλιστικὸς οἶκος Βισβίτζη εἶναι ὁ πρῶτος οἶκος τῆς Αἴνου. Ὁ οἶκος Μπουμπουλή πρωτεύει ἐν Σπέτσιαις. Ποίαν Πατριωτικὴν φλόγα ἐνέκλειον τὰ στήθη τῶν ἀρχοντισσῶν αὐτῶν τῶν πλουσιῶν καὶ ἀβροδιαίτων διὰ ν' ἀφήσουν τὰ καλά των καὶ τὸν βίον εἰς τὸν ὅποιον ἦσαν συνηθισμένοι καὶ νὰ ριφθοῦν εἰς ἀγῶνας οἱ ὅποιοι ἐτρόμαζον καὶ τοὺς καρτερικωτάτους τῶν ἀνδρῶν;

Ἡ Ἀσήμε Γκούρα ἐγεννήθη εἰς τὸ Λιδωρῖκι ὀλίγον μετὰ τὸ 1800. Ὅταν ἐτάφη ὑπὸ τὰ ἐρείπια τοῦ Ἐρεχθείου δὲν εἶχε περισσοτέρους τῶν εἰκοσιτριῶν χρόνων.

Ὁ Ἀναγνώστης Λιδωρῖκης ἀνέθρεψε τὸ τέκνον του ἑλληνοπρεπέστατα. Ἡ Ἀσήμε δὲν ἦτο μόνον ὠραία ἀλλὰ καὶ ἐκτάκτως εὐφυής. Μετὰ τὴν ἐκρηξίν τῆς Ἐπαναστάσεως οἱ ὄροι τοῦ Κοινωνικοῦ βίου ἀνετράπησαν. Οἱ ἀριστοκρατικοί, ὑπερήφανοι καὶ ἀκατάδεκτοι Κοτζαμπάσηδες δὲν κατεδέχοντο ἄλλοτε τοὺς Ἀρματωλοὺς καὶ Κλέφτας (βλαχοσκωλπάδες!). Τὰ στρατιωτικὰ ἔμως κατορθώματα ἔδωκαν εἰς αὐτοὺς ἄλλην θέσιν καὶ οἱ ἀρχοντες δὲν ἀπηξίουσαν πλέον νὰ δίδουν εἰς αὐτοὺς τὰς θυγατέρας των. Ὁ Γκούρας τῷ 1821 καὶ μετὰ ταῦτα ἐκαλύφθη ὑπὸ δόξης. Ὅλοι τὸν ἔλεγαν τιμητικῶς «Γέρο-Γκούραν» ἂν καὶ ἐφονεύθη τριανταδύο μόνον ἔτων. Διεκρίθη εἰς τὸ Χάνι τῆς Γραβιάς, εἰς τὴν μάχην τοῦ Βασιλικοῦ ὄπου μετὰ τὸ ἴδιον χέρι του ἐφόνευσε τὸν Μεμέτ-πασά. Ἐνίκησεν εἰς τὸν Μαραθῶνα τοὺς τελευταίους Γενιτσάρους καὶ ἐζήτησεν εἰς γάμον τὴν ὠραίαν Ἀσήμε. Τοῦ ἔγινεν λοιπὸν τὸ χατήρι. Ὁ Λιδωρῖκης τὸν ἐδέχθη ὡς γαμβρὸν καὶ οἱ γάμοι ἔγιναν εἰς τὸ Θησεῖον, τὸ ὅποιον ἦτο τότε ναὸς τοῦ Ἀγίου Γεωργίου. Κουμπάρος ἦτο ὁ Φαβιέ, τὰ στεφάνια σῶζονται ἀκόμη, καὶ τὸ κάστρο ἐχαιρέτισε μετὰ 23 βολὰς. Ἡ ὠραία νύμφη ἦτο φορτωμένη κοσμήματα ἀπὸ προῖκα καὶ χαρίσματα.

Ὅτε ἡ Γκούρα ἐφονεύθη κατεγράφησαν τὰ κοσμήματά της, καὶ τὸ πιστοποιητικὸν ὑπέγραψαν οἱ χιλιάρχοι Μακρυγιάννης καὶ Ρούκης ἐπεκύρωσε δὲ ὁ ὑπουργὸς Μιχαὴλ Σουτσοῦ. Τ' ἀναφέρομεν χάριν περιεργείας ὅπως τὰ ἔχει τὸ πιστοποιητικόν. ⁽¹⁾

«Κάλυμμα τῆς κεφαλῆς μαργαριταρένιο. (χώρα τ' ἄδεια μοσκάλια διακόσια).

Ὅμοιον μετὰ μαργαριτάρια καὶ ζουμπρούτια.

Δύο ζώναις μετὰ πελιντζίκια μαλαματένια καὶ μαργαριτάρια.

Δύο ὁμοίαις μετὰ διαμαντένιας πόρπαις καὶ ἄλλαις δύο μετὰ ζουμπρούτια.

Γκιοντάνι διαμαντένιο. Ἐτερον μαλαματένιο. Ἐξ ἄνθη τῆς κεφαλῆς ἀπὸ διαμάντια. Δύο ροζέταις διαμαντένιαις.

(1) Σωζόμενον εἰς τὴν Ἱστορ. καὶ Ἔθνολ. Ἐταιρείαν.

Δέκα δαχτυλίδια μετὰ βαρεῖα διαμάντια, ρουμπίνια καὶ μίαν ἀντίκα.

Τέσσαρα πέπλα μαργαροκέντητα.

Χωνάκι μετὰ ἄλυσσιδα μ' ἑκατοντηνῆντα φλωριά, μαχμουτιέδες.

Χρυσὸ ρωλόγι μετὰ μακρὰ μαργαριταρένια ἄλυσσιδα. Ἐνα ζευγάρι σκολαρίκια ἀπὸ μαργαριτάρια. Δύο ζευγάρια μετὰ ζουμπρούτια.

Διπλὸ τζαπάρι μετὰ 145 φλωριά τούρκικα καὶ ἕνα γκιοντάνι μετὰ ἑκατὸ φλωριά βενέτικα. Τραχηλιὰ γιὰ ποκάμισο ἀπὸ μαργαριτάρια.

Ἐρολόγιον μετὰ κρουστάλι. Ἐνα ζευγάρι βραχιόλια, χρυσά.

Εἰς τὸ χειρόγραφον ὑποκάτω οἱ χιλιάρχοι προσθέτουν «διὰ νὰ ἔχη ἰσχὺν ἐν παντὶ κριτηρίῳ Δικαιοσύνης».

Ἡ πολυτελής καὶ ὠραία νύμφη ἐγκατεστάθη ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως εἰς μίαν οἰκίαν μετὰ τὸ Παρθενῶνος καὶ Ἐρεχθείου τὴν ὅποιαν μικρὸς πολλάκις ἐπεσεκέφη, πρὶν τὴν κρημνίσουν δι' ἀρχαιολογικοὺς λόγους μετὰ μακρὴν ἀπὸ Μαυρολιθάρη τῆς Παρνασσίδος συγγένισαν τὴν κυρὰ Ἀναγνώστειναν ἀκόλουθον τῆς στρατηγίνας 8 ἔτων μόνον τότε, καὶ ἄδουσαν τὸν τραγικὸν θάνατον αὐτῆς ἀπὸ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἐρεχθείου, εἰς τὸ ὅποιον βραδύτερον τὴν εἶχε τοποθετήσει ὁ Γκούρας νομίζων ὅτι τὴν ἐπροφύλαττε οὕτω ἀπὸ τῆς μπόμπαις. Ἐκεῖ λοιπὸν ἡ εὐφυής καὶ χαριτωμένη γυναῖκα ἔγινε τὸ κέντρον Ἑλλήνων καὶ Φιλελλήνων. Ἐκτὸς τῶν στρατηγῶν τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Χρηστίδου συνητηῶντο ἐκεῖ ὁ Μπαλλύ, ὁ πρόξενος Γρόπιος, ὁ Πρόκης Ὅστεν. Ἐκεῖ συνεζητεῖτο τότε ζωηρῶς τὸ ζήτημα τῆς ὑποψηφιότητος τοῦ Γάλλου πρίγκηπος Νεμούρ καὶ τῆς εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐκκλήσεως.

Ὁ ἱστορικὸς Γερβίνος γράφει. «Ἀλλὰ καὶ ὁ Γκούρας ἐγκατέλειπε μετὰ ὀλίγον τὴν Γαλλικὴν μερίδα παρακινηθεὶς εἰς τοῦτο ὑπὸ τῆς γυναικὸς του, ἥτις νέα, ζωηρά, σεμνουμένη ἐπὶ τῷ συζύγῳ αὐτῆς, ἤρχεν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν ὡς βασίλισσα, τιμία καὶ εὐσηχμος ἐν μέσῳ τῶν θεραπευαίνων αὐτῆς ἦτο δὲ ἀρετὰ νόημων ὥστε νὰ μὴ παρασυρθῆ ὑπὸ τῆς ἄφρονος κατηγορίας ὅτι σκοπὸς τῆς πρὸς τὴν Ἀγγλίαν ἐκκλήσεως ἦτο ὁ μετασχηματισμὸς τῆς Ἑλλάδος εἰς Ἀγγλικὴν κτῆσιν.

«Συνέπραξε εἰς τοῦτο, ἐπιλέγει ὁ Γερβίνος, καὶ ὁ Πρόκης Ὅστεν ὅστις ἦτο μέγας θαυμαστής τῆς γλαυκώπεδος ταύτης Ἀθηναῖς».

Ἀλλὰ τὸ Μεσολόγγιον ἐν τῷ μεταξὺ πίπτει. Ὁ Ρεσίτ-πασσάς-Κιουταχῆς στρέφεται πρὸς ἀνατολὰς καὶ ὁ Γκούρας πολιορκεῖται εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Τὸ στράτευμα ἀποθαρρύνεται, παρατηροῦνται λειποταξίαι, ἀπειθεῖαι. Ὁ Γκούρας θέλων νὰ τοὺς προλάβῃ περιπολεῖ δλην τὴν νύκτα εἰς τοὺς προμαχῶνας. Πυροβολεῖ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὅπως κρατῆ τοὺς Τούρκους καὶ Χριστιανοὺς ἀγρύπνους καὶ ἐμποδίζει τὰς λειποταξίας. Εἰς τὴν φωτιάν τὴν ὅποιαν ἀνέδιδε τὸ ὄπλον του πεπειραμένος Ἀλβανὸς σκοπευτῆς κατευθύνων τὸν τουφεκισμὸν του τὴν εὐρίσκει. Ὁ Γκούρας πίπτει βληθεὶς εἰς τὸ ἔσωπον. Τὸ πένθος, ἡ λύπη, ἡ ἀπόγνωσις, ὁ τρόμος τῶν στρατιωτῶν του ἔλγαν ὅλα ἄπειρα. Τότε φαίνεται ἡ ἀξία καὶ τὸ θάρρος τῆς νεαρᾶς στρατηγίνας. «Τί κλαίτε! λέγει εἰς τοὺς στρατιώτας περιερχομένη τὸ τεῖχος. Αἱ λειποταξίαι καὶ ἡ ἀπειθειά σας εἶναι ἡ ἀφορμὴ τοῦ

θανάτου του. Ἐὰν αἰσθάνεσθε τί κακὸν ἐκάματε, ἂν ἔχετε φιλοτιμίαν, μὴ θελήσετε νὰ φονεύσετε κί' ἐμένα μὲ τὰς λειποταξίας».

Δίδει τὸ παράδειγμα, ἡ Ἀσήμω Γκούρα εἶναι πρώτη ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων. Συναθροίσασα τὸ στράτευμα τὸ δρῆζει ὅτι θὰ τὴν ἀκούει καὶ θὰ ἐκτελέσῃ τὸ καθήκον του. Ἐτήρησαν τὸν ὄρκον των. Ἀπόδειξις αἱ ἐφοδοὶ τῆς 18 καὶ 19 Ὀκτωβρίου. Οἱ ἐπιτεθέντες Γκέγκηδες ἀπεκρούσθησαν μὲ μεγάλην των ζημίαν. Ὁ Κριεζώτης καὶ ὁ Μαμούρης εἰσέρχονται εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Τὸ σῶμα τῆς Γκούραινας, «**Μαμουραῖοι** (1) ἢ **Καστρινιοὶ**» κατέχουν τὴν Ἀκρόπολιν ἄνω, τὸ σῶμα τοῦ Κριεζώτη **Κριζωταῖοι** κατέχουν κατωτέρω τὸν Σερπετζέν, ἕνα προμαχώνα ἐπὶ τῶν χωμάτων τὰ ὁποῖα ἐκάλυπτον τότε τὸ θέατρον Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ. Δυστυχῶς ἐξερράγησαν μεταξὺ αὐτῶν ξριδες καὶ ἔγιναν καὶ συμπλοκαί. Ἡ Ἀσήμω ἔκαμε τότε υπερτάτην τινα θυσίαν ἀπεφάσισε ν' ἀρραβωνισθῇ τὸν ἄγριον Κριεζώτην, τὸν ὁποῖον οὔτε τότε εἶδε, οὔτε μετὰ ταῦτα μέχρι τοῦ θανάτου της. Τὸ συνοικέσιον ἦτο πολιτικὸν καὶ ἔγινε δι' ἀντιπροσώπων. Μετὰ τινὰς ἡμέρας μία βόμβα ἔπεσεν ἐπὶ τῆς στέγης τοῦ Ἐρεχθείου, τὸ ὁποῖον διὰ νὰ προφυλάξουν εἶχαν φορτώσῃ μὲ πολλὰ χρώματα. Ὡς ἔπεσεν ἡ τουρκικὴ βόμβα ἡ στέγη ὑπεχώρησε καὶ ἡ ἀτυχὴς Ἀσήμω ἐτάφη ὑπὸ τὰ βαρέα μάρμαρα τῆς οἰκοδομῆς μετὰ δεκαοκτὼ ἀκολούθων της. Ἐπὶ τῆς Γκούραινας ἐδημοσίευσεν ἡ Εὐγενία Ζωγράφου πολυσέλιδον μυθιστόρημα.

Ἡ Μαντῶ Μαυρογένους ἀνήκεν εἰς οἶκον ἡγεμονικόν, ἀνεψιὰ τοῦ Νικολάκη Μαυρογένη ἡγεμόνος Μολδαβίας καὶ Βλαχίας Ἀρχιστρατήγου τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων κατὰ τῆς Αὐστρίας κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1786. Ὁ πατὴρ της ἀρχηγὸς τοῦ Ἱππικοῦ, Σπαθάριος, ἀφοῦ ἔχασε τὸ ἀξίωμα του ἐγκατεστάθη εἰς Τεργέστην καὶ ὄλη ἡ προσοχή του ἐστράφη εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῆς Μαντῶς, ἡ ὁποία συνεπληρώθη κατόπιν εἰς τὴν Βέννην. Ἦτο πολὺγλωσσος, εἶχε λαμπρὸ παράστημα καὶ ὠνομάζετο γενικῶς ἡ «Ὠραία Ἑλληνίς». Εἶχε κοχλάζουσαν φιλοπατρίαν, ἀληθῆ δ' εὐγλωττίαν. Μᾶς πληροφορεῖ περὶ τούτου ὁ συνταγματάρχης Ρεῦμπὼ δστις ἐπεσκέφθη αὐτὴν εἰς Μύκονον τῷ 1821. Ὡς ἐξερράγη ὁ ἀγὼν κατήλθεν εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου. Κατέλιπεν ἄλους τοὺς συγγενεῖς της. Ἐπώλησε πάντα τὰ ὑπάρχοντά της καὶ αὐτὰ τὰ κοσμήματα καὶ ἐξώπλισε δύο σκάφη διὰ νὰ συνδράμῃ τὴν ἐκστρατείαν τῆς Εὐβοίας, 700,000 πιάστρα ἐκτὸς τῶν κοσμημάτων της. Λέγεται ὅτι καὶ αὐτοπροσώπως διέβη εἰς τὴν Κάρυστον. Ὅπωςδὴποτε βέβαιον εἶναι ὅτι τὸ Κράτος τῆς ἀνεγνώρισε στρατιωτικὰς ὑπηρεσίας καὶ τῆς ἔδωκε βαθμὸν (ἐπιτίμως βέβαια) ἀντιστρατήγου. Ἡ Ἱστορικὴ καὶ Ἐθνολογικὴ Ἐταιρεία κατέχει ἔγγραφον εἰς δ' ὑπογράφεται μὲ αὐτὸν τὸν βαθμὸν καὶ διὰ τοῦ ὁποῖου παραπονεῖται ὅτι οὐδέποτε ἔλαβε τὰς ἀποδοχὰς της καὶ ὅτι τῆς ἀγῆρεσαν καὶ τὴν ἐμ

(1) Ὁ ἐξάδελφος τῆς Γκούρα Μαμούρης τὸν διεδέχθη.

Ναυπλίῳ οἰκίαν τὴν ὁποῖαν ἡ Πολιτεία τῆς εἶχε παραχωρήσει διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις της. Ἡ ἀναφορά της ἐγκρίνεται «**διὰ τῆς θυσίας της ὑπὲρ πατρίδος**». Εἶναι ἡ φράσις τοῦ ψηφίσματος. Κάποιος ξένος ἀναφέρει ὅτι εἶχε πολεμικὴν περιβολὴν καὶ ὅτι ἔφερε τὴν σπάθην τοῦ πατρός, ἣτις εἶχε χαραγμένην τὴν ἐπιγραφὴν «**δίκασον, Κύριε, τοὺς ἀδικοῦντας με, πολέμησον τοὺς πολεμοῦντας με**».

Προσέφερε πολλὰς ὑπηρεσίας διὰ τῶν πρὸς τοὺς φιλέλληνας σχέσεών της. Ἀπηθύβουν ἐκκλησίαν πρὸς τὰς Ἀγγλίδας: «Σκοπὸς τῆς ἐκκλησίαις μου, γράφει, εἶναι νὰ ἐξασφαλίσωμεν ἄσυλον εἰς τὰ γυναικόπαιδα κατὰ τὴν τρομερὰν ταύτην κρίσιν». Ὅμοίαν ἔστειλε πρὸς τὰς Γαλλίδας ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν δικαίων. Ἀπέθανεν ἄγαμος ἐν Πάρῳ καὶ ἐτάφη μετὰ στρατιωτικῶν τιμῶν. Ἦτο μεγάλη ἐπαναστάτις. Περιζήτητος νόμφη, εἰς πᾶσαν πρότασιν ἀπεκρίνετο πάντοτε: «Δὲν θὰ νυμφευθῶ εἰμὴ ἄνδρα ἐλεύθερον. Ἐλευθερωθεῖτε πρώτων!» Εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ἱστορίας καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας δύναται τις νὰ ἴδῃ ἐγχρωμον αὐτῆς εἰκόνα καὶ ἄλλην μὲ κραγὸν σχεδιασθεῖσαν ὑπὸ Ἀγγλοῦ ἐκ τοῦ φυσικοῦ. Ὁ διαπρεπὴς ζωγράφος Ράλλης ἐφιλοτέχνησε μεγάλην ὄραϊαν εἰκόνα αὐτῆς. Ὁ Γάλλος Th. Blanchard ἔγραψε βιογραφίαν της.

Ἡ Δόμνα Βισβίτζη εἶναι ἀπὸ τὴν Αἶνον τῆς Θράκης. Πρὸ τοῦ λιμένος τῆς Αἶνου ὑπάρχει μικρὰ νήσος καὶ ἐπ' αὐτῆς φρούριον. Τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς Ἐπαναστάσεως κατέφθασεν εἰς Αἶνον μετὰ μιᾶς Ψαριανῆς μοίρας ὁ μοίραρχος Γιαννίτσης διὰ νὰ κυριεύσῃ τὸ φρούριον καὶ νὰ πάρῃ τὰ κανόνια τῶν ὁποίων ὁ ἑλληνικὸς στόλος εἶχεν ἀνάγκην. Ὁ Βισβίτζης ἐφοπλιστὴς καὶ πλοίαρχος ἔνθερος πατριώτης καὶ φιλικὸς ὀπλίσας τὸ μπρίκι του τοὺς παρακολουθεῖ, μάχεται μαζί τους ἐντὸς τοῦ φρουρίου, ἔχων τὴν γυναῖκα του καὶ ὄλην τὴν οἰκογένειάν του ἐπὶ τοῦ πλοίου του. Ἡ Δόμνα εἰς αὐτὴν τὴν ἐπίθεσιν λαμβάνει τὸ βέπτισμα τοῦ πυρός. Μετὰ τοῦτο τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα καταπλέουν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Βόλου, ἀλλ' ὁ Βισβίτζης φονεύεται. Τότε ἡ χήρα διατάσσει νὰ καταδιόσῃ προσεκτικὰ εἰς τὸ ἀμπάρι τὸν νεκρὸν του καὶ τὰ παιδιὰ καὶ ἀναλαμβάνει τὴν κυβέρνησιν τοῦ σκάφους, μαχομένη ὡς ἀνὴρ. Τὰ δεκαεξὶ πυροβόλα τοῦ βρικίου ἐξακολουθοῦν νὰ βροντοῦν «Ἡρωϊκῆ, γράφει ὁ Φιλῆμων, ἀνεδείχθη ἡ σύζυγος τοῦ πλοίαρχου Βισβίτζη. Τούτου θανατωθέντος, ἀνέλαβε τὴν κυβέρνησιν τοῦ πλοίου ὡς ἄλλος ἀνὴρ». Τὸ πλοῖον παραμένει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βισβίτζη. Κατὰ τὸν Σπηλιόδην ἔλαι αἱ συνεντεύξεις τοῦ Ὀδυσσεῶς μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Νικήτα τοῦ Τουρκοφάγου καὶ τῶν ἀπεσταλμένων τῆς διωκούσης τὸν Ὀδυσσεῶ Ἀνδρουτσοῦ κυβερνήσεως γίνονται ἐπὶ τοῦ πλοίου τῆς Δόμνας καὶ παρουσίᾳ της.

Ἡ Δόμνα τῆς Δόμνας γίνεται καὶ ἔξω τῆς Ἑλλάδος γνωστὴν. Ὅτε δ' ἀναμνηστικῶς πρὸς ἔραται ἀπεσταλμένος τοῦ Φιλελληνικοῦ κοιμητήτου καὶ δι' ἄλλοις ἀποπέμψαι τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ περιμαζεύσῃ καὶ ἐκπαιδεύσῃ εἰς τὴν Εὐρώπῃν τὰ τέκνα τῶν διακεκριμένων ἀγωνιστῶν, συμπα-

ραλαμβάνει και τὸν υἱὸν τῆς Βισβίτζη. Τὰ ἄλλα ἦσαν ὁ Νικὸλ. Κανάρης, ὁ Παπανικολῆς, ὁ Γιαννίτσος, ὁ Παλάσκας, ὁ μικρὸς Μπότσαρης. Ὅλοι ἐτοποθετήθησαν εἰς τὸ κολλέγιον τῆς Ἀγίας Βαρβάρας (Sainte-Barbe) Ἀυτὰ τὰ παιδιὰ εἶχαν μεγάλην δημοτικότητα εἰς τὸ Παρίσι, ἢ κυρίᾳ Ρεκαμιέ ἦτο ἐνθουσιασμένη μετ' αὐτὴν τὴν κίνησιν. Ἔσυρε πανταχοῦ μαζί τὸν μικρὸν φουστανελλοφόρον Βισβίτζην ὡς καὶ ἡ φίλη τῆς Δούκισσα τοῦ Ἀμπραντές, ἣτις ἐκαυχᾶτο ὅτι κατήγετο ἐκ τῶν Κομνηνῶν. Ἐξέδωκαν τὴν εἰκόνα του μετ' τὴν ἐθνικὴν περιβολὴν καὶ τὴν ἐπώλουν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων τραυματιῶν. Ὡραῖον ἀντίτυπον ὑπάρχει ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἱστορίας καὶ Ἑθνολογίας. Ἐταιρίας μας. Ἡ εἰκὼν αὕτη φέρει κάτωθεν χαραγμένας τὰς ἐξῆς λέξεις: «*Ἀποχαιρετισμὸς τῆς Δόμνας πρὸς τὸν υἱὸν τῆς: Ὅταν ἐπανέλθῃς ἴσως δὲν θὰ μ' εὕρῃς πλέον. Μὴ λησμονῆς ὅτι ἔχεις τὸν πατέρα σου νὰ ἐκδικήσῃς*». Ὅτε ἐπανῆλθεν, ὁ ἀγὼν εἶχε τελειώσει. Ὁ νέος Βισβίτζης ἐτράπη εἰρηρικὴν ὁδὸν καὶ ἀπέθανε τμηματάρχης τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν. Μετὰ τὰς μάχας τοῦ κόλπου τοῦ Βόλου ἡ Βισβίτζη εἶχε ταχθῆ νὰ φρουρῇ εἰς τὸ στενὸν τῆς Χαλκίδος. Ὅσάκις ὁ Ὁμὲρ ἀπεπειράτο νὰ διέλθῃ τὴν γέφυραν τὸ μπρὶκί τῆς Βισβίτζη ἐσφενδόνιζε κατ' αὐτοῦ βλήματα ἐπὶ βλημάτων, καὶ τὸν ἠνάγκαζε νὰ ἐπιστρέψῃ. Ὁ καιρὸς ἔμως παρήρχετο, τὰ χρήματα τῆς Δόμνας ἐτελείωσαν (συντήρησις πληρώματος 130 ἀνδρῶν ἐπὶ τρία ἔτη). Τὸ σκάφος ἐκουράσθη, κατατρυπημένον ἀπὸ τὰς ἐχθρικὰς βολίδας. Τὸ παραδίδει εἰς τὴν κυβέρνησιν καὶ μεταβάλλεται εἰς πυρπολικόν. Δι' αὐτοῦ κατὰ τὸν Φιλήμονα ἐपुरπολήθη τῷ 1824 ἡ μεγάλη τουρκικὴ φρεγάτα «Χασνὲ-Γκεμισί».

Τέλος ἄς ἐλθωμεν εἰς τὴν μεγάλην ἡρωίδα τῆς Ἑλλην. Ἐπαναστάσεως τὴν **Μπουμπουλίναν**.

Ἡ πατὴρ τῆς εἶναι ὁ Σταυριανὸς Πινότσος.

Ἡ Πινότσος ὑπῆρξεν ἐπαναστάτης τοῦ 1770. Συλληφθεὶς ἐφυλακίσθη. Εἶχον ἐπιτρέψει εἰς τὴν γυναῖκα του Σκεύων, κόρην Κοκκίνη νὰ τὸν ἐπισκέπτεται καὶ διημερεύει ἐν τῇ φυλακῇ. Τὸ κοράσιον ἐγεννήθη εἰς τὴν φυλακὴν, τὸ 1771, Μαΐου 11. Ὑποβληθεὶς βραδύτερον εἰς βασανιστήρια ὁ Πινότσος ἀπέθανε. Ἀλλὰ πρὸ τούτου τὸ παιδίον ἐβαπτίσθη. Ἀνάδοχος ὑπῆρξεν ὁ Μανιάτης Μούρτσινος καὶ ὠνόμασεν αὐτὸ Λασκαρίναν. Παρήλθον ἀκόμη ἑπτὰ ἔτη καὶ ἡ Σκεύω Πινότση νυμφεύεται τὸν ἐπιφανῆ προὔχοντα τῶν Σπετσῶν Δημήτριον Λαζάρου ἢ Ὁρλώφ καὶ ἀποκτᾶ τέσσαρας υἱοὺς καὶ ἡ Λασκαρίνα 4 ἀδελφοὺς, οἵτινες ἔσαν ἐμεγάλωσαν ἐκυβέρνησαν τὰ πλοῖα τῆς. Ὁ Ὁρλώφ ἀγαπᾷ τὴν Λασκαρίναν ὡς ἴδιον αὐτοῦ τέκνον. Ὅταν αὕτη ἐγένετο 17 ἐτῶν τὴν νυμφεύει μετ' τὸν Σπετσιώτην πλοίαρχον Γιάννουζαν. Ὁ Γιάννουζας ἔμως φονεύεται ἔξω ἀπὸ τὴν Καρθαγένην τῆς Ἰσπανίας εἰς φοδερὰν συμπλοκὴν μετ' τοὺς Ἀλγερινοὺς κουρσάρους καὶ ἡ Λασκαρίνα ἔμεινε χήρα ὀνομαστή διὰ τὰ πλοῖα τῆς καὶ τὴν καλλονὴν τῆς. Τὴν ἐρωτεύεται εἰς τὸν πρῶτον πλοίαρχον τῶν Σπετσῶν ὁ Δημήτριος Πούπλης ἢ Μπούμπουλης, τὴν ζητεῖ εἰς γάμον,

ἀλλ' εὕρισκει δυσκολίας. Τὴν ἀναμένει καρτερικῶς τέσσαρα ἔτη. Ἐπὶ τέλους ἐξάπτεται, ἀπειλεῖ, θέλει νὰ τὴν ἀρπάσῃ, νὰ κάψῃ τὰς Σπέτσας, κάμνει ἀνοησίας. Ἐπὶ τέλους ἡ Λασκαρίνα ἐνδίδει προσέρχεται καὶ γίνεται ὁ γάμος. Ἐκτοτε ἡ Λασκαρίνα Δημητρίου Πούπλη ὀνομάζεται γενικῶς Μπουμπουλίνα. Ὁ Κολοκοτρώνης τὴν γράφει «καπετὰν Δημητράκαινα», ἀλλὰ τοῦτο ἐπὶ τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ μετὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου.

Ἡ Δημήτριος Μπούμπουλης εἶναι παράτολμος, ρηγγύει τὸν ἀποκλεισμὸν τῆς Ἰσπανίας καὶ συμπλέκεται μετὰ τῶν Γάλλων Κουρσάρων Ρουφὲτ καὶ Ραφαὲλ (κατὰ τὸν Ὁρλάνδον). Πληγώνεται εἰς τὸ μέτωπον καὶ πίπτει. Τὸν ἐκδικεῖται ὁ ὑπαρχὸς του Κοσμάς ἢ Δροῦτσης μοίραρχος ἐπὶ τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἀλλ' ἡ Μπουμπουλίνα μένει καὶ πάλιν χήρα καὶ μόνη διευθύντρια τοῦ ἐφοπλιστικοῦ οἴκου. Ἀποφασίζει νὰ μὴ ὑπανδρευθῆ πλέον καὶ ἀναπτύσσει ἐξαιρετικὴν δραστηριότητα. Ἐχει πέντε πλοῖα καὶ κατοπιν ἔξ. Ἐχει κτήματα καὶ μετρητὰ, 300,000 διστηλα. Ἐξακολουθεῖ τὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ αὐξάνει τὴν περιουσίαν. Ἀλλ' ἔχει ἐχθροὺς καὶ δὲν λείπουν αἱ ραδιουργίαι. Ὁ Μπούμπουλης ὑπῆρξεν ἐπαναστάτης τοῦ 1807. Ἐβοήθησε τὸν ναύαρχον Σενιάβιν καὶ εἶχε βαθμὸν Ρώσσου πλοίαρχου Α' τάξεως. Ἡ Ὑψηλὴ Πύλη καὶ ὁ καπουδὰν-πασσᾶς πιέζουν καὶ φορολογοῦν τὴν Μπουμπουλίναν. Ἡ Μπουμπουλίνα ἀποφασίζει νὰ μεταβῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν. Εἶναι χήρα Ρώσσου ἀξιωματικοῦ καὶ παρουσιάζεται εἰς τὸν πρέσβυν Στρογανῶφ. Ἡ θέσις τῆς βελτιοῦται, ἀλλ' ἄμα τῇ ἐπανόδῳ αἱ ραδιουργίαι ἐπαναρχίζουσιν. Ἡ Μπουμπουλίνα ἔμως ἐν τῷ μεταξὺ κατηχεῖται καὶ προσέρχεται εἰς τὴν Φιλικὴν Ἐταιρείαν, κτίζει δὲ—ἐσχάτη τόλμη,—πλοῖον τύπου πολεμικῆς κορβέτας προβλέπουσα τὴν ἐξέγερσιν. Οἱ καλοθεληταὶ ἐπωφελοῦνται: «Παρέβη τὸν κανονισμὸν τοῦ ναυαρχείου, ἔκαμε πλοῖον μακρὸν, ἑκατὸν ποδῶν μήκους». Ὁ καπουδὰν πασσᾶς ἀποστέλλει ἀξιωματικὸν διὰ νὰ μετρήσῃ. Τότε ἡ Μπουμπουλίνα μεταβαίνει δευτέραν φοράν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὁ ἐξάδελφός τῆς Γκιουτσοῦς εἶναι ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων ναυτῶν (Σεφερλίδων) τοῦ Αὐτοκράτορος στόλου καὶ μπᾶς-ρεῖς τῆς αὐτοκρατορικῆς ναυαρχίδος. Γνωρίζει δι' αὐτοῦ τὸν καπουδὰν πασσᾶν καὶ δι' αὐτοῦ τὸν Βεζύργην καὶ τὴν Σουλτάναν Βαλιδὰ κατοικοῦσαν εἰς Πρίγκηπον. Ἀγοράζει ἀπὸ τὸ Ταρσί 30,000 κοσμήματα καὶ πάνε νὰ τὴν ἴδου. Ὁμιλεῖ μαζί τῆς, τὴν συμπαθεῖ καὶ ἡ Βαλιδὰ καταθέλγεται. Ζητεῖ τότε τὴν σουλτανικὴν εὐνοίαν. Δίδονται εἰς αὐτὴν φερμάνια ἀνοικτὰ νὰ διορίξῃ τὸν ζαμπίτην, διοικητὴν. Ἐπανέρχεται φοδερὰ. Ὁ εἰς Σπέτσας ἀπεσταλμένος τοῦ ναυαρχείου βγάζει τὸ πλοῖον 70 ποδάρια μόνον! Ἡ Μπουμπουλίνα τὸ τελειο-

Ἰστορικὸν ἀντικείμενον τῆς Ἐλλην. Ἐπαναστάσεως. Ἡ **Ἀγαμέμνονα** (1), τὸ ἄλλο **Ἀχιλλέα**, τὸ ἄλλο **Φιλικὴν Ἐταιρείαν** τῆς Ἐλλην. Ἐπαναστάσεως. Ἡ **Ἐταιρεία** καὶ τὸ ἄλλο **Σύμμαχον**. Ἀγοράζει πυρο-
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑἴΘΟΥΣΙΟΥ

(1) Τὸ ἀκρόφωνρον αὐτοῦ σώζεται εἰς τὸ Ἱστορικὸν Μουσεῖον.

μαχικά και είναι έτοιμη διά τόν πόλεμον. Τό ώραιότερον, τό μέγιστον πλοΐον της κυβερνά δ' αγαπητός της υΐδς 'Ιωάννης Γιάννουζας νέος είκοσι δύο έτών. 'Η επανάστασις αρχίζει. Τό πρώτον συμπλακέν μετά τών Τούρκων σκάφος είναι της Μπουμπουλίνας. 'Ο αδελφός της 'Ορλώφ πλέει εις Τεργέστην νά παραλάβη τόν Δημήτριον 'Υψηλάντην και επιστρέφων συμπλέκεται πρός ένα τουρκικόν εις τό 'Ιόνιον πέλαγος. 'Εν τῷ μεταξῡ εξεγείρεται ή Πελοπόννησος και εΐ "Ελληνες πολιορκουόν τό Ναύπλιον εκ της ξηράς. Σπεύδει τότε ή Μπουμπουλίνα με τόν Μανώλην Δ. 'Ορλώφ και τοῦ πλοίου τοῦ Μπόταση. Διώκει και αποκλείει εκ της θαλάσσης τοὺς Τούρκους πριν ακόμη εξεγεροῦν ὄλαι αἱ νήσοι και πριν σχηματισθῆ ακόμη ὁ πρώτος ὑπό τόν Τομπάζην στόλος. 'Εν τούτοις εἰ στεριανοὶ πολιορκηται ζητοῦν ἀρχηγόν και στέλλεται τοιοῦτος ὁ Νικηταράς, ὁ γενικώτερος ἀρχηγός είναι ὁ Δ. 'Υψηλάντης, ή Μπουμπουλίνα βομβαρδίζει τό Ναύπλιον και τό τουρκικόν τότε Ναύπλιον θρηνεΐ:

«Στεριάς με δέρνει ὁ πρίγκιπας
πελάγου ή Μπουμπουλίνα».

'Η Μπουμπουλίνα ἀπεθεοῦται, ὁ Νικηταράς συλλαμβάνει τό σχέδιον ν' ἀναβῆ μετ' αὐτῆς εις "Αργος ὅπου τοῦ χρειάζεται ἰδίως ή μολυβδοσκεπάστη στέγη τοῦ Μενδρεσέ διά της βολίδες τοῦ πεζικοῦ.

'Ο Νικηταράς κατέρχεται εις Μύλους και ή Μπουμπουλίνα εξέρχεται εις τήν ξηράν φέρων ένα ἄσπρο ἄτι, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἱππεύει ή Μπουμπουλίνα με τὰς πιστόλας και τήν πάλαν είναι ή 13 'Απριλίου 1821. Συνοδεύει ὁ Νικηταράς, κρατῶν τόν χαλινόν, ὁ στρατηγός Τσόκρης και ἄγγημα ναυτῶν τοῦ «'Αγαμέμνονος» ὑπό τόν υἱόν της Γιάννουζαν. 'Ιππικόν εξέρχεται εκ τοῦ Ναυπλίου, ἀλλά τό διασκορπίζουν και τό διώκουν και ἀνέρχονται εις "Αργος. 'Αληθῆς φρενίτις ἐνθουσιασμοῦ κατέλαβε τήν 'Αργολίδα. Τὰ χωρία ἀδειάζουν, ὄλοι τρέχουν νά ἴδουν τήν «Κυράν». Οἱ γραμματισμένοι φαντάζονται ὅτι ἐπανήλθεν εις τήν ζωὴν ή περίφημος ἡρώϊς τοῦ "Αργους Τελέσιλλα.

'Η ποίησις τήν ἀπεθανάτισε.

«'Η Μπουμπουλίνα ἦτο ὡραία
Εἶχε τὰ βήματα στιβαρά,
Και ὡς ή "Αρτεμις κολοσσιαία
'Επεριπάτει και φοβερά.
Μεγάλα εἶχεν ὄμματα "Ηρας
Και βλέμμα σπειρον γοργούς σπινθῆρας
Τό χρυσοκέντητον ἔνδυμά της
Ζώνη συνέσφιγγεν ἀργυρά
Και ἀπὸ ταύτης εις τὰ πλευρά της
Σπάθη ἐκρέματο ἠχηρά».

Πολλὰ εἶπον διά τήν καλλονὴν της Μπουμπουλίνης.

'Ο Βαρθόλδου τήν λέγει χονδροκόκκαλον, ἀλλά δὲν τήν εἶδε και ὁ Χάσου ἄσχημον γραΐαν.

Και οἱ δύο λέγουν ἀνοησίας. 'Ο Νικόδημος και ὁ 'Ορλάνδος τήν λέγουν ὡραίαν.

'Ο ἀξιοπιστότατος τῶν ξένων περιγηγῶν "Αγγλος "Εμερσον λέγει: «Πριν καταλίπωμεν τὰς Σπέτσας εἶδομεν τόν ἐνδοξότατον τῶν κατοίκων της τήν Μπουμπουλίαν (Madame Bobolina), ὡς τήν ἀποκαλεῖ. 'Η οἰκία της είναι εκ τῶν ὡραιότερων της νήσου, οἱ δὲ τέσσαρες ἀδελφοί της (οἱ 'Ορλώφ) και ή κόρη της ἰποτελοῦν τήν ὡραιότεραν οἰκογένειαν ποῦ εἶδομεν εις τήν 'Ελλάδα. "Αν και ἐπάχυνε και δὲν ἔχει πλέον τό ὕφος της "Αμαζόνος διατηρεῖ ακόμη τὰ ἴχνη της καλλονῆς της (55 ἔτών και δυστοχήματα περὶ ὧν θά εἴπωμεν). Οἱ τρόποι της ἔχουσι τι τό ἀνδρικόν. 'Η δεξίωσις ὅμως ἦτο πλήρης χάριτος. Προσεφέρθησαν καφέες, τσιμπούκια και γλυκὸ στό δίσκο, και ἔλυπεῖτο ὅτι ὁ ἀπόπλους μᾶς ἐμπόδιζε νά δεχθῶμεν τό γεῦμα».

Βεβαίως ἔπρεπε νά ἴδῃ τις τήν Μπουμπουλίαν δταν τήν ἠγάπησεν ὁ Δημήτριος Μπούμπουλης: ή τοῦλάχιστον δταν εἰσήρχετο εις τό "Αργος ἐπὶ λευκοῦ θυμοειδοῦς ἱππου. "Οτε τήν εἶδεν ὁ "Εμερσον ἦτο εις μέγα πένθος και εἶχε καταναλώσει ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος ὄλην τήν μεγάλην αὐτῆς περιουσίαν.

Μετά τήν θριαμβευτικὴν αὐτῆς εἰσοδον εις τό "Αργος και πριν ἐπανεῖλθῃ εις τὰ πλοῖα της ἀφῆκε τόν υἱόν της Γιάννουζαν μετά τοῦ Τσοῦκρη και τοῦ Παπαρσάνη Κρέστα πρός ὑπεράσπισιν τοῦ "Αργους. 'Επήρχετο ὁ Κεχαγιαμπης. 'Ο Γιάννουζας ἐξελθὼν τοῦ "Αργους παρετάχθη εις μικρὸν χαράκωμα μετά τῶν ναυτῶν του. 'Ο ἀρχηγός τοῦ τουρκικοῦ ἱππικοῦ Δελήμπεης ἐξετέλεσεν ἐπίθεσιν. Οἱ ἐκτεθειμένοι πεζοὶ τοῦ Γιάννουζα δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀνθέξουν. 'Εχάθησαν ὄλοι μαζί και ὁ ἡρωϊκὸς υἱὸς της Μπουμπουλίνης ἐπὶ κεφαλῆς. 'Ωραία ἀγγλικὴ ἱχνογραφία εκ τοῦ φυσικοῦ και παλαιολόγη μαρμαρίνου προτομῆ εὑρισκόμεναι εις τό Μουσεῖον της 'Ιστορικῆς και 'Εθνολογικῆς 'Εταιρείας της 'Ελλάδος δεικνύουν ποῖα ἦτο ἀκριβῶς ή Μπουμπουλίνα.

'Η Μπουμπουλίνα ἀφοῦ ἔσωσεν εις τοὺς Μύλους τὰ πρό τοῦ Κεχαγιαμπη φεύγοντα γυναικόπαιδα, ἀπῆλθε πρός τόν Κολοκοτρώνην ἵνα μετάσχῃ της πολιορκίας της Τριπόλεως.

Ποῖα ή ὑπέροχος θέσις της ἐν τῷ ἀγῶνι φαίνεται ἀπὸ ἔγγραφον τοῦ στρατηγοῦ Λόντου. «Γράψατε και ή εὐγενεία σας ἀμέσως και κατ' ἐξοχήν εις τήν Κυρίαν Μπουμπουλίαν διά νά μᾶς προφθάσῃ ἱκανὴν θαλάσσιον δύναμιν διά νά μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τόν ἀπειλούμενον κίνδυνον». Τέλος ἔπεσε και ή Τρίπολις και ή Μπουμπουλίνα εἰσηλθε με σώμα Σπεισιωτῶν. Διέσωσε τὰ χαρέμια. Αἱ Χανοῦμ τοῦ Χουρσίτ ἔπεσαν εις τοὺς πόδας της. Προσέφερον δῶρα και πολύτιμον ζαμπρίκιον διά τόν ἱππον της. Μετά τήν πτώσιν τοῦ Ναυπλίου και ἀφοῦ ἐγκατεστάθη ή Κυβέρνησις εις τό Ναύπλιον δίδεται εις τήν Μπουμπουλίαν οἰκημα «εις διηνεκὴ κατοικίαν». 'Αλλά νέαι πικρῖαι ἔρχονται. 'Ο γαμβρός της Πᾶνος Κολοκο-

τρώνης φονεύεται και ἡ κόρη της Ἐλένη μένει χήρα, ἀρκετὰ βραδύτερον νυμφευθεῖσα τὸν στρατηγὸν Θεόδωρον Γρίβαν. Μετὰ τὴν προίκεισιν τῆς Γρίβα ἔμεινε χωρὶς χρήματα. Τὰ πολιτικὰ πάθη τῆς ἀφῆρσαν και τὴν οἰκίαν τοῦ Ναυπλίου.

Ὅτε δ' Ἐμερσον ἀνήγγειλεν εἰς αὐτὴν ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης ἀποφυλακίζεται και τίθεται πάλιν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ, ὠρθώθη γεμάτη ἀπὸ ἐνθουσιασμὸν και εἶπεν ὅτι θὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὰ στρατόπεδα.

Δυστυχῶς μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας εὑρίσκει τὸν θάνατον ἀπὸ χέρι ἐλληρικῶν και δι' ἀφορμὴν ἀναξίαν σχεδὸν λόγου, ὡς ἐξηκριβώσεν ὁ ἀληθινὸς Βαρδουσιώτης. Ναυάγιον συνοικεσίου μεταξὺ τοῦ μικροτέρου υἱοῦ τῆς Γιάννουζα και τῆς ἀδελφῆς τοῦ δολοφόνου ἀποκρουομένης ὑπὸ τῆς αὐστηρᾶς Μπουμπουλίνας λόγῳ τῆς μεταξὺ τῶν μελλονύμφων συγγενείας ἐβδόμου βαθμοῦ.

Τὸ ναυάγιον τοῦ συνοικεσίου κοινολογηθὲν ἐξηγρίωσε τὸν ἠλίθιον ἀδελφὸν τῆς μελλονύμφου. Ἐπολιόρησε μίαν νύκτα τὴν οἰκίαν και ἐπυροβόλησε κατὰ τῆς Μπουμπουλίνας ἣτις ἐξῆλθεν εἰς τὸ παράθυρον διὰ νὰ ἴδῃ τί συμβαίνει και διατὶ πολιορκεῖται. Διακρίνονται ἀκόμη τὰ ἴχνη τῶν σφαιρῶν ἐπὶ τῆς κάσας τοῦ παραθύρου. Ὁ τάφος τῆς ἡρώδος εὑρίσκειται εἰς τὸν ναὸν Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου εἰς τὸ Νοτιοδυτικὸν τῆς νήσου τῶν Σπετσῶν. Θαυμασίαν εἰκόνα τῆς ἐζωγράφισεν ὁ Ἐρς και ὑπάρχει ἀκόμη εἰς τὸ περίστοον τοῦ κήπου τοῦ Ἀνακτόρου τῆς Ἀντιβουλίας εἰς τὸ Μόναχον. Ἡ Μπουμπουλίνα παριστάνεται ἐντὸς τῆς μεγάλης λέμβου τοῦ «Ἀγαμέμνωνος» φερούσης πυροβόλον, ὁ καπετὰν Ὀρλῶν κρατεῖ τὸ τηλεσκόπιον. Ἡ Μπουμπουλίνα φαίνεται δίδουσα διαταγὰς, εἶναι γαλήνη. Πέραν εἰς τὸ βάθος φαίνεται τὸ Παλαμῆδι. Ἡ σκηνὴ εἶναι συγκινητικὴ και δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὴν ἴδῃ Ἕλληνα χωρὶς νὰ ριγῆσῃ.

K. ΡΑΔΟΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ

Ὁ πόνος ποῦ ἔρχεται ἀπὸ τὸ Μοιραῖο, εἶναι πιδ βαθὺς ἀλλὰ λιγότερο βαρὺς ἀπ' τὸν πόνον ποῦ ἔρχεται ἀπὸ μᾶς τοὺς ἴδιους, ἀπ' τὴν ἀδυναμία μας, τὴ δειλία μας στὸ ἀντίκρουσμα τῆς Ζωῆς.

BORDEAUX

Τὰ χάρδια μιᾶς γυναίκας ποῦ σ' ἀγαπᾷ ἀληθινά, σὲ μαθαίνουν νὰ ζῆς και σὲ ἀπομακρύνουν ἀπ' ὅλες τὶς κακὰς ἐξέεις.

FOSCOLO

Ἡ ζωὴ δὲ θὰ εἶχε καμμιάν ἀξία, ἂν ἔλειπε ἡ ἀγάπη στὴν ἀλήθεια και στὸ καλό.

RENAN

ΕΝ ΠΟΡΕΙΑ, ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΙΝΩΠΗΝ

Ὁ Μιθριδάτης, ἔνδοξος και κραταιός, μεγάλων πόλεων ὁ κύριος, κάτοχος ἰσχυρῶν στρατῶν και στόλων, πηγαίνοντας πρὸς τὴν Σινώπην πέρασε ἀπὸ δρόμον ἐξοχικὸν πολὺ ἀπόκεντρον ὅπου ἕνας μάντις εἶχε κατοικίαν.

Ἐστειλεν ἀξιωματικὸν τοῦ ὁ Μιθριδάτης τὸν μάντι νὰ ρωτήσῃ πόσα θ' ἀποκτήσῃ ἀκόμη στὸ μέλλον ἀγαθὰ, πόσες δυνάμεις ἄλλες.

Ἐστειλεν ἀξιωματικὸν τοῦ, και μετὰ πρὸς τὴν Σινώπην τὴν πορεία του ἔξακολούθησε.

Ὁ μάντις ἀποσύρθηκε σ' ἕνα δωμάτιο μυστικόν. Μετὰ περίπου μισὴν ὥρα βγῆκε περίφροντις, κ' εἶπε στὸν ἀξιωματικόν, «Ἰκανοποιητικῶς δὲν μπόρεσα νὰ διευκρινίσω. Κατάλληλη δὲν εἶν' ἡ μέρα σήμερα. Κάτι σκιώδη πράγματα εἶδα. Δὲν κατάλαβα καλά. — Μὰ ν' ἀρκεσθεῖ, φρονῶ, μὲ τόσα ποῦ ἔχει ὁ βασιλεὺς. Τὰ περισσότερα εἰς κινδύνους θὰ τὸν φέρουν. Θυμήσου νὰ τὸν πείσῃ αὐτὸ ἀξιωματικέ: μὲ τόσα ποῦ ἔχει, πρὸς θεοῦ, ν' ἀρκεῖται! Ἡ τύχη ξαφνικῶς ἔχει μεταβολές. Νὰ πείσῃ τὸν βασιλέα Μιθριδάτη: λίαν σπανίως βρίσκεται ὁ ἐταῖρος τοῦ προγόνου τοῦ ὁ εὐγενῆς, ποῦ ἐγκαίρως μὲ τὴν λόγην γράφει στὸ χαρμὰ ἐπάνω τὸ σωτήριον *Φεῦγε Μιθριδάτα*».

ΙΑΚΩΒΑΤΕΡΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

K. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

Ν. Β. ΤΩΜΑΔΑΚΙ

Ο ΣΟΛΩΜΟΣ ΚΑΙ Η ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ

Πολλοί 'ναι οί δρόμοι πῶχει ὁ νοῦς.
(Δ. Σολωμός).

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο).

Ἡ ὁμοιότης αὐτὴ εἶναι ἀντιστρόφως καταφανής εἰς ὁποιοδήποτε καὶ μάλιστα Ἰταλομαθῆ μελετήσῃ τὴν ἐκδοσιν. Καὶ δὲν θὰ ἤμπορούσε κανεὶς νὰ καταλάβῃ τίποτε νέον ἂν δὲν εἶχε τὴν ἔμπνευσιν, τὴν σοφὴν ἰδέαν ὁ Καιροφύλας νὰ δημοσιεύσῃ τὸ λυρικὸν ποίημα πρὸς τὸν Byron μὲ ὄλας τὰς διορθώσεις καὶ παρεμβολὰς τοῦ ποιητοῦ, μὲ τὴν ὀρθογραφίαν καὶ τὴν φθογγολογίαν τοῦ ἀντιγραφέως, τὴν ὁποίαν ὁ ποιητὴς θὰ ἐνέκρινεν ἄφοδ δὲν τὴν εἶχε διορθώσει.

Ἔτσι βλέπομεν ὅτι ἂν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ χειρογράφου αὐτοῦ τοῦ εὑρεθέντος πέρυσιν εἰς τὴν Μασωνικὴν στοὰν τῆς Ζακύνθου ἤθελεν ἐκδώσει κανεὶς κριτικῶς τὸν ὕμνον τοῦ Byron αὐτὸς ἤθελεν εἶναι ὄχι μόνον εἰς ποσὸν καὶ ποῖον διάφορος τοῦ παραδιδόμενου ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ γλωσσικὸν του μέρος. Ἀπὸ τοὺς ἐκδότας καὶ διορθωτὰς τοῦ Σολωμοῦ ἔγειναν ἀλλαγὰι καὶ περικοπαὶ τοῦ κειμένου ἐκεῖ ὅπου ὁ στίχος δὲν ἠδύνατο νὰ βλαφθῇ, διὰ ν' ἀποδημοτικισθῇ ὁ ποιητὴς, π. χ.

Βγαίνει μάγεμα ἀπ' τὴ στάχτη
τῶν Ἡρώων καὶ τὸν βασιῆ,
καὶ τὴν θέλησιν τοῦ ἀδράχτη.

ὅπου τὸ θέλησιν ἔγεινε θέληση.

Ποῦ ἐμελέτουνε τὴν Κτίσι
καὶ ὅτι ἐβγήκε ἡ προσταγὴ
ὅπου ἐστένεψε τὴ Φύσι
αἰφνιδίως νὰ φωτισθῇ.

ὅπου τὸ κτίσι ἔγεινε χτίση, τὸ φύσι φύση καὶ τὸ φωτισθῇ φωτιστή.

Ἀνάγκη λοιπὸν μεγάλη διὰ νὰ μελετηθῇ ὁ Σολωμὸς νὰ δημοσιευθοῦν τὰ αὐτόγραφα τοῦ ὅπου ἔχουν μὲ τὰς παρεμβολὰς καὶ διορθώσεις των διὰ νὰ μὴ διερωτώμεθα κατόπιν πῶς ἔγραφεν ὁ ποιητὴς καὶ ποῦ ἤρην ὁ Πολυλάς τοὺς στίχους τοὺς ὁποίους δὲν ἔχει τὸ χειρόγραφον τοῦ Πόρφυρα καὶ ὅμως τοὺς ἔχει ἡ ἐκδοσὶς τοῦ 1859.

Ἡ μεταβολὴ αὐτὴ τὴν ὁποίαν ἐπιχειροῦσαν οἱ ἐκδόται του ἐκάστοτε εἶναι ἀκατανόμαστος. Ἔπρεπε τοῦλάχιστον νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ Σολωμὸς ἔγραφε μὲ ἀνορθογραφίας, σχεδὸν μόνον μὲ ἀνορθογραφίας, καὶ ἔπρεπε ἂν διορθώνοντο αἱ ἀνορθογραφίαι του νὰ μὴ μεταβληθῇ τὸ λεκτικὸν του. Διότι ἂν ἔγραφεν αὐτὸς φύσις, καὶ ὄχι φύσις, δὲν ἐπιτεταὶ ὅτι δικαιουνοταὶ οἱ ἐκδόται του νὰ τὸ μεταβάλλουν εἰς φύση· ἡ διορθωσις δὲν θὰ ἦτο θεμιτῇ.

Ἔτσι καὶ ἡ ἐκδοσὶς τοῦ 1859 εἰς τὴν ὁποίαν ἤμπορούσαμεν νὰ εἶχαμεν ἐμπιστοσύνην ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι μία ἀπὸ τὰς παλαιὰς ἐκδόσεις, τελευταίαν τῶν ὁποίων ἐνόμιζεν ὁ Παλαμᾶς τὴν ἐκδοσὶν τοῦ 1901, τὴν ὁποίαν ἐπρολόγιζεν. Ὁ Καιροφύλας μᾶς λέγει ὅτι ὁ Πολυλάς δὲν ἐσκέφθη νὰ κάμῃ ἐκδοσὶν κριτικὴν τῶν ποιημάτων τοῦ Σολωμοῦ (1) καὶ ὅτι δὲν ἐδημοσίευσεν ὅ,τι περιήλθεν εἰς τὰς χεῖράς του (2). Εἰς τὰ χειρόγραφα τὰ ὁποῖα ἤρθε «μαζὺ μὲ τὰ ἐκδεδομένα ὑπῆρχον καὶ ἔργα ἀνέκδοτα. Ἄλλ' ὁ Πολυλάς ἀπανθίσας ἀπὸ ὀλόκληρον τὸ ἔργον ὅσα αὐτὸς ἔκρινεν ὡς καλλίτερα, ἀπέφυγε νὰ δημοσιεύσῃ τὰ λοιπὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ φήμη τοῦ Σολωμοῦ δὲν εἶχε ἀνέλθει εἰς τὸ ὕψος εἰς τὸ ὁποῖον δικαίως εὐρίσκεται σήμερον» (3). Δικαίως δ' ὁ Καιροφύλας τὸν αἰτιάζεται ὅτι ἔπρεπε ἐφ' ὅσον ἔζη νὰ προβῇ εἰς δευτέραν ἐκδοσὶν τῶν εὐρισκομένων τοῦ Σολωμοῦ. Ὁ τίτλος ἅπαντα τὰ εὐρισκόμενα τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1859 δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ἀλήθειαν διότι δὲν ἐδόθησαν εἰς τὴν δημοσιότητα εἰ μὴ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θὰ ἠῤῥξαιναν τὴν φήμην τοῦ ποιητοῦ. Καὶ ὁ Πολυλάς μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν ἀψηχολημένος μὲ τὴν πολιτικὴν, ὅπως ὄλοι σχεδὸν οἱ ἐπτανήσιοι ποιηταί, ὁ Μαρκοράς, ὁ Βαλαωρίτης, ὁ Δασκαράτος, καὶ προσπαθῶν νὰ σταθεροποιήσῃ τὴν γλῶσσαν εἰς σύστημα δὲν ἠμπόρεσε νὰ γυρίσῃ εἰς τὸν Σολωμὸν. Διετήρησε βέβαια τὴν ἰδέαν του διὰ τὸν μέγαν πρωτοφάλτην μας, καίτοι κάθε ἄλλος λόγιος θὰ ἐκίνει τὴν κεφαλὴν πρὸ τῆς σχετικῆς περὶ τὰ Ἑλληνικὰ ἀμαθείας τοῦ Σολωμοῦ καὶ τῆς ὀκνηρίας του καὶ θὰ ἐπεφύλασσε τὸ μεγάλα πράξειν εἰς τὸν ἑαυτὸν του. Ἄν ὁ Πολυλάς, κριτικὸς οὐδαμῶς κατώτερος τοῦ Ροῦδη καὶ τοῦ Παλαμᾶ, τῶν μοναδικῶν τοῦ τόπου αὐτοῦ, δὲν εἶχε μόνον μεταφραστικὸν ἔργον ἀλλὰ περισσότερον πρωτότυπον ἀπὸ τὰ ὀλίγα ποιήματα καὶ διηγήματα ὅπου ἄφησε, καὶ κυρίως ἂν εἶχε μαθητὰς ὁ δρόμος τὸν ὁποῖον ἐχάραξεν ἤθελε προκαλέσει περισσότεραν τὴν προσοχὴν καὶ τὴν σκέψιν. Ὅμως μᾶς ἐλκυσεν ὁ Ψυχάρης καὶ ὁ ἐπαίνετης του Ροῦδης μὲ τὰς νέας θεωρίας των καὶ τὸν κομματικὸν θόρυβον τὸν ὁποῖον προεκάλεσαν (4). Ἔτσι ὁ Σολωμὸς καὶ ἡ σχολή τῆς ἐκείνου παρεμερίσθη πρὸ τῶν νέων κηρύκων, οἱ ὁποῖοι εἶχαν τὸ προτέρημα καὶ γλωσσολογικὰ νὰ

(1) Κ. Καιροφύλα Σολωμοῦ ἀνέκδοτα ἔργα, ἐκδοσὶς Στοχαστῆ Ἀθήνα 1927, εἰς 40 σελ. 86.

(2) Αὐτόθι σ. 16—17.

(3) Αὐτόθι εἰς τὸν Πρόλογον.

(4) Ὁ Ψυχάρης θεωρητικῶς ἔχει δίκαιον εἰς ὅσα ἔγραφε καὶ εἶπε ἂν δὲν ὕπεσθῃ ρίξε ὀλοφύχως τὰς ἰδέας του, δὲν ἐκομματίζετο, ἂν δὲν ἦτο ξένος ὀπήκοος ἔχων ἐξαφάλλισι τὸν ἄρτον του, ἂν δὲν ἦτο τῶν ἄκρων, τὸ γλωσσικὸν ζήτημα θὰ ἦτο πολὺ ὀπίσω. Πικραίνομεν τὸν ἄνθρωπον ἐφ' ὅσον ἔζη διὰ ν' ἀναγνωρίσωμεν ἀργότερα τὴν ἀβίαν τῆς ἀδιαλλαξίας τῆς μαχητικότητος καὶ τῆς ἐλευθεροστομίας του. Ἡ πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐκτίμησις καὶ δὴ ἡ πρὸς τὸ κύργμά του, δὲν μᾶς ἐμποδίζει νὰ εἰμεθα μικτοί. Σήμερον ὅτε ὅλη ἡ Ἑλλάς εἶναι πλήρης δημοτικιστῶν ἀγνῶν, οἱ μικτοὶ δὲν βλάπτομεν, ὡς θὰ ἐβλάπτομεν τὸ 1890.

γνωρίζουν και ὄρεξιν περισσοτέραν και μαχητικότητα μεγαλειτέραν νὰ ἔχουν ἀπὸ τοὺς Σολωμικούς.

Ὁ Σολωμὸς γράφει δημοτικὴν μᾶλλον προσκλίνουσαν εἰς τὸ Ἑπτανησιακὸν ἰδίωμα, ἀναμιγμένην μὲ φράσεις και λέξεις τῆς Ζακύνθου και τῆς Κερκύρας και καθαρολογικᾶς. Εἰς τὰ σατυρικά του ἀναμιγνύει τὴν Ἰταλικὴν και Λατινικὰ ἀκόμη, μεταχειρίζεται πολλοὺς ἰδιωματισμοὺς και ἐν γένει δὲν τηρεῖ τὸ γλωσσικὸν μέτρον ὅπου ἔχει εἰς τὴν ἄλλην του ποιῆσιν. Ὅπως λέγει ὁ Ἄ. Θρόλος αἱ σάτυραί του «ἦσαν σάτυρες Ἑλληνικῆς μὲ γλῶσσα ἀκόμη ἀρκετὰ ἰδιωματικὴ μὲ πολλὰς Ἰταλικὰς λέξεις ἀλλὰ καὶ ὄλας ζωντανή». (1) Ἡ ἀνάμιξις δὲν εἶναι μόνον τῶν στοιχείων τῆς δημοτικῆς μὲ τὰ ἰδιωματικά τῆς πατρίδος του, ὑπάρχει και ἄλλη ὀφειλομένη εἰς πολλοὺς λόγους διαφόρους ἐκάστοτε. Ὁ ποιητὴς καθαρολογεῖ ἄλλοτε μὲν διὰ ν' ἀποφύγη ἰδιωματισμοὺς κακοφώνους, ἄλλοτε διὰ νὰ σχηματίσῃ μουσικὴν εὐρυθμίαν εἰς τοὺς στίχους του, τέτοιαν ὅπου δὲν ἤμποροῦν νὰ δώσουν αἱ κοινὰ λέξεις, ἄλλοτε χάριν τοῦ μέτρου πλάττει και μεταπλάττει μίαν λέξιν, μεταχειρίζεται δύο και τρεῖς τύπους τῆς, ἄλλοτε πρὸς ἀποφυγὴν χασμωδίας διορθώνει τὸ λεκτικόν, ποτὲ ὅμως μοῦ φαίνεται δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ Σολωμὸς παρατονεῖ, ποτὲ δὲν ἐκφεύγει ἀπὸ τὴν ἰδιάζουσαν ἐκεῖνην μουσικὴν ὠραιότητα και κανονικὴν εὐρυθμίαν τοῦ στίχου, δὲν ἀστοχεῖ εἰς τὴν εὐρεσιν τῶν λέξεων.

Ἐν τούτοις ἀναμιγνύει διαφόρους τύπους λέξεων, ὥστε ἀν ἐξαιρέσει κανεὶς μερικά του ποιήματα—ἐλάχιστα—ἢ γλῶσσα τῶν ὑπολοίπων εἶναι μικτὴ και συντηρητικὴ μὲ βάσιν τὴν δημοτικὴν.

Ὁ Πολυλάς χωρίζει εἰς δύο περιόδους τὸ γλωσσικὸν τοῦ ποιητοῦ ἐξετάζων αὐτὸ ὅπως οἱ περισσότεροι μᾶλλον γλωσσοεξελικτικῶς ἢ κατὰ τὴν διαφορὰν τοῦ τυπικοῦ, τὸ τυπικόν, ὅπως ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ ἴδῃ, διαφέρει τοῦ τυπικοῦ τῆς δημώδους και κατὰ τὴν μίαν περίοδον και κατὰ τὴν ἄλλην.

Α) Ὁ Σολωμὸς δὲν προβαίνει εἰς φθογολογικὰς μεταβολὰς ἀσυνήθεις. Λέγει (2).

α'. ἤλθα (12), ἔλθης (116), ἄς ἔλθουνε, ἀλλθουνε (230), ἐξανάλθες (27), ἐξανάλθετε (40).

β'. εὐθύς (145,30), φθὺς (14), παρευθύς (210), φθάνει (38), ἐφθασε (150), φθασμένος (164), φθονεῖ (174), ζηλοφθονοῦν (70), αἰσθάνονται (38,118), καταφανισθῆτε (76), αἰσθάνεσαι (231), δροσισθῆ (114), ἀναπαυθόμε (138).

γ'. λεπτή (44), ἐπτὰ (46).

δ'. ἀδελφοῦ (20,35), ἀδελφούς (192,200).

(1) Ἐνθα και ἀνωτέρω.

(2) Αἱ παραπομπαὶ εἰς τὴν ρηθείαν ἐκδοσιν Ἐλευθερουδάκη.

ε'. ἀνδρεία (54), ἀνδρεῖοι (40), ἀνδραγαθιά (45), δένδρου (161) (1).

ς'. γευθῆ (51), νὰ ἐκδικηθῶ (54).

ζ'. κλυστε (51), κλυθήκα (207), σχίζεται (118), αὐξαίνανε (60), σχίσση (199), ξεμυστηρευθῆς (181), ἐδέχθη (189).

η'. πνεῦμα (152), βεῦμα (159), θαῦμα (164), θαύματα (197), βεύματος (205).

θ'. κτυποῦν (37), ἐκτυποῦντο (38), ἀντικτυποῦν (36), κτυπαί (53), κτυπήσετε (55), τρομακτικά (36), δλάνοικτο (51), ἀποκτήσωμεν (55).

ι'. ἐλευθερία (41,62), ἐλευθεριά (26,47,53,62), λευθεριά (59), ἐλευθερίας (41,80), λευθεριαν (55), ἐλεύθεροι (200).

Β) Γενικαὶ τοῦ ποιητοῦ (66), καλογήρου ἀντι καλόγερου (123), θανάτου ἀντι θανάτου (82,119) και ἄλλας.

Γ) Τὰ τριτόκλιτα ὁ Σολωμὸς κλίνει κατὰ τὰ πρωτόκλιτα. Καὶ τοῦτο διότι τότε δὲν εἶχε διεισδύσει ὁ κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν σχηματισμὸς τῶν, ὅπως σήμερον. Ἐχομεν ὅμως πλείστας ἐξαιρέσεις, εἰς διαφόρους λόγους ἀναφερομένας. Λέγει λοιπόν:

α'. ἢ φύσις (163,165,177,195,196), ἢ τίγρις (165), ἢ πατρίς (66), ἢ Ἑλλάς (79), ὁ Ἐρως (23,80,205), δυστυχῆς (27), τὸν αἱματώδη (106), τὸν ἀστρώδη(ν) (144), ἢ ὠραιότης (204), ὁ βύαξ (118,206,210), τὸ μῖσος (193), τὸ στήθος (195,204,212).

β'. ἢ γενικὴ ἐνίοτε εἶναι τῆς κρίσεως (24), πατρός (22,85), νυκτός (54), νυχτός (81), ἀνδρός (85), νοός (88), αἰῶνος (89), θυγατρὸς (110), μητρὸς (159), γυναικός (177,241), γέροντος (177), αἰθέρος (212), βύακος (210), βεύματος (205).

γ'. αἰτιατικὴ ἐνίοτε ἐπανάστασιν (157), ἔνωσιν (83), λάμψιν (43), τοὺς Ἑλληνας (36,74), τοὺς νόας (75), τάξιν (217).

δ'. ἐπιρρήματα κλπ. ἰδοῦ (32,39,117,186), μακρόθεν (43), ἐμπρός (47), ποσῶς (87,197), παντελῶς (121), πλέον (210), ἐν τῷ ἄμα. (62).

ε'. ρημάτων τύποι: σπινθηρίζει (43), αἰσθάνετο (29), ἀπεκρίθη (14), ἐπλάσθη (205), ἐταράχθη (109), θὰ ἐμῆ (142), ἐσώθη (77), ἐσδύσθη (143), ἐμαράνθη (15), δροσάνθη (203), εὐφράνθη (207,203), ἐλαφιάσθη (30), ἡγαπημένε (242), ἡγαπημένοι (14), τετρομασμένη, τετυφλωμένη (122).

Δ) Ἰδιόρρυθμοι τύποι (422). ὡς θρησκεία και θρησκεία εἰς τὴν ἰδίαν σελίδα (53), οἰκία (205,209,211), ἀλλὰ και σπῖτι (220), θύρα (157), ὑψηλός (44) ἐχθές (133), ἤχου: ἀντι ἀχούς τοῦ δημοτικοῦ (2), μία, (75), καρδία (118), καρδίας (125), ἐνῶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λέγει καρδιά—καρδιάς, παλαιὰ (76), τὰ παλαιὰ (211), λίθος (100,212) ἀντι πέτρα, κλίνη (106), διὰ νὰ ὁμοιοκαταλητήσῃ μὲ τὸ θρήνοι, ἐνῶ κλινάρι (207) διὰ νὰ ταιριαξῇ μὲ ὁ κλινάρι.

ΜΕΛΕΤΑΙΟΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΕΣΟΥΡΟΥ

N. B. ΤΩΜΑΔΑΚΙΣ

(1) λέγει βέβαια και ἀντρείας π. χ. (144) ἀλλ' ὄχι συνήθως.

(2) βαρὺς ἀχος ἀκούεται πολλὰ τουφέκια πέφτουν.

MORÉAS

PLEURER UN PEU...

Νὰ κλάψω μιὰ σταλιά, ἄς δυνόμουν μιὰ σταλιά νὰ κλάψω !
νὰ κλάψω σὰν τὸν ὄρφανὸ παρόμοια, ἢ σὰν τὴ χήρα,
σὰν ὁ ἀπονήρευτος ψαρᾶς ποὺ στὸ Θεὸ προσπέφτει.
Ἄθῶα νᾶν' ἡ καρδιά μου, ἀθῶοι καὶ νᾶταν οἱ καημοὶ τῆς !

Γιὰ τὸ ξερὸ στεφάνι, τ' ὀλοκαίνουργο χιτῶνι,
στὸ οὖρανι ἀπάνω κεντημένο μὲ ἄσπρο, μὲ γαλάζιο,
γιὰ τὸ ξερὸ στεφάνι ποὺ ἡ συρμὴ μοῦ συνεπῆρε,
νὰ κλάψω μιὰ σταλιά, ἄς δυνόμουν, γιὰ ἔλεος ! νὰ κλάψω....

Ὅμως, ἐνόσω τὸ ἄσφαλο καὶ τὸ ἄρρηγὸ σου χέρι,
ἄρραγο κι' ἄσφαλο, μὲς στὴν πληγὴ μου ὄλω ἀναδεύει
τὴ σαΐττα τὴ σκληρὴν, ὦ Δέσποινά μου, ὦ Δυστυχία μου,

πρέπει νὰ σὲ ἀνυμῶ, ὄλω, καὶ νὰ σὲ κηρύχνω πρέπει
καὶ νὰ σοῦ κλώθω τὸ πετράδι τὸ ἄβροτο καὶ τ' ἄνθος
μὲ τὰ μαλλιά σου, ποὺ ἔχουνε τῆς ἄβυσσος τὸ χρῶμα.

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

ΑΠ' ΤΑ "ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ,"

II.

Μετανιωμένη τώρα δὲ σὲ σφάζω,
μόν' τᾶγαλά σου Ἀγάπη μὲ τὴν πέννα,
σηκώνω εὐλαβικὰ καὶ τᾶνεβάζω,
ψηλότερα ἀπὸ πρῶτα κι' ἀπὸ μένα.
Καλλίτερα ἀπὸ πρῶτα Ἀγάπη σένα
στὸ βᾶθρο σου ποὺ ψήλωσα σὲ βιάζω
μὲ τὰ φτωχὰ μου μάτια δακρυσμένα,
θρησκευτικὰ σὲ στήνω καὶ στενάζω.
Στὴ δίψα τοῦ κακοῦ σήκωσα χέρι,
καὶ χτύπησα τὸ σῶμα σου τὸ θεῖο
καὶ σ' ἔρριξα στὴ γῆς Αἰώνιο Ταῖρι !
Τὸ ἴδιο τώρα χέρι στὸ βιβλίο
τοῦτο, σοῦ δίνει φῶς γιὰ νὰ σὲ φέρῃ,
στὸ πιὸ ψηλὸ ποὺ πόθησες σημεῖο.

ΡΙΤΑ Ν. ΜΠΟΥΜΗ

M. ΒΑΛΣΑ

ΤΟ ΙΟΝΙΟ ΘΕΑΤΡΟ

Ο ΧΑΣΗΣ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο).

Νὰ καταπιαστοῦμε μὲ μιὰν ἀνάλυση τοῦ Χάση εἰν' ἐπιχείρηση πολὺ δύσκολη ποὺ περιπλέκεται μοναδικὰ διὰν ἰδίως πρόκειται νὰ γίνῃ αὐτὴ ἢ δουλειὰ γιὰ ξένον ἀναγνώστη. Ἡ ἀνάγνωση καὶ ἡ κατανόηση τοῦ ἔργου αὐτοῦ τοῦ Γουζέλη εἶναι ἀκόμα καὶ γιὰ ἕναν Ἑλληνα, ἐξαιρουμένων τῶν Ζακυθινῶν, πολὺ δύσκολη. Μόνοι οἱ συντοπίτες τοῦ ποιητῆ μποροῦν νὰ ἐχτιμήσουν τὸ ἔργο του σ' ὅλην τὴν ἀξία καὶ τὴ σατυρικὴ του δύναμη. Κατ' ἀνάγκη πρέπει νὰ παραδεχτοῦμε πὼς γιὰ τοὺς σύγχρονους τοῦ Γουζέλη, τὸ ἔργο του εἶχε ἐνδιαφέρον μεγαλύτερο, γιατί εἶναι ἀναμφισβήτητο πὼς πολλὲς ἐπινοήσεις, τελείως τοπικὲς καὶ ἐπίκαιρες τότε γιὰ τὴ μικρὴ ἀστικὴ κοινωνία τοῦ νησιοῦ, ἔχασαν μὲ τὸν καιρὸ πολὺ ἀπὸ τὴ φρεσκάδα τους.

Σὲ τέτοιες συνθήκες εἶναι ἀνάγκη νὰ συστήσουμε πὼς ἐπιβάλλεται μιὰ καλὴ κριτικὴ ἐκδοσὴ τοῦ Χάση; Μιὰ τέτοια δουλειὰ (ποὺ θὰ ἀποκαθιστοῦσε τὸ καθαυτὸ κείμενο καὶ θὰ εἶχε πλῆθος σημειώσεων κ' ἐπεξηγηματικῶν σχολίων) δὲ θὰ μποροῦσε νὰ ἐπιχειρηθῇ⁽¹⁾ παρὰ ἀπὸ ἕνα πολυμαθῆ, ὄχι μονάχα καταγόμενον ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο, ἀλλὰ καὶ ποὺ νὰ κατέχει κατὰ βᾶθος τὴν ὀμιλούμενην κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα γλῶσσα στὴν Ἑφτάνησο, καθὼς καὶ τὴν ἀνεκδοτικὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος τοῦ Γουζέλη σ' ὅλες τῆς γραφικὲς τῆς λεπτομέρειες. Ἄν λοιπὸν ζοῦν ἀκόμα ἄρκετοὶ ἠλικιωμένοι ἄνθρωποι, ποὺ μποροῦν συγκεντρώνοντας τῆς ἀναμνήσεις τους νὰ μᾶς διαφωτίσουν ἐτούτον ἢ ἐκεῖνο τὸν παράγραφο τοῦ Χάση, εἶναι ἀναμφισβήτητο πὼς σὲ λίγα χρόνιά ἡ σατυρικὴ αὐτὴ κωμωδία θὰ μείνῃ γιὰ μᾶς κατὰ μέγα μέρος ἀκατανόητη.

Οἱ ἐκδόσεις ποὺ κατέχουμε εἶναι πολλὲς ἐπειδὴ τὸ ἔργο τοῦτο ξανατυπώθηκε πολλὲς φορές, ἀλλ' ἀκριβῶς ἐξ αἰτίας τῶν πολλῶν ἐκδόσεων παραχώθηκαν διάφορες παραλλαγὲς στὸ κείμενο σὲ βαθμὸν ποὺ ἡ ἀποκατάστασις τοῦ σωστοῦ κειμένου καταντᾶ πολὺ δύσκολη. Μερικὲς μάλιστα ἀπ' αὐτὲς τῆς ἐκδόσεις εἶναι ἢ ἀτελεῖς ἢ συντομευμένες μὲ τὸ κόψιμο τῆς τελευταίας σκηνῆς (γιὰ τὴ σπουδαιότητα τῆς ὁποίας θὰ μιλήσουμε ἀργότερα) τῆς τέταρτης πράξης ποὺ τελειώνει τὸ ἔργο.⁽²⁾ Δὲ θὰ ἐπιχειρήσουμε τὴν ὄχι τόσο ἐνδιαφέρουσα ἐργασία ν' ἀναφέρουμε τὸ βιβλιογραφικὸν κατάλογο τῶν ἐκδόσεων τοῦ Χάση. Θὰ περιοριστοῦμε μόνο ν' ἀ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

(1) Στὴν κ. Μ. Βάλσα ἡ ἀπόφραξις ἀποφράχθη καὶ ἀποφράχθη καὶ πρὶν τὴν περουνὴν ἐκδοσὴν τοῦ «Χάση» ποὺ μοῦ βόηθη ἢ ἐμάκατο πεταχτὰ νὰ κρίνω σένα ἀπὸ τὰ τελευταῖα φύλλα τῆς Ἰονίας Ἀνθολογίας.

(2) Ἐχτὸς ἀπὸ τὴν ἐκδοσὴν τοῦ Ρωσσόλυμου στὴ Ζάκυνθο τὸ 1860.

ναφέρουμε δυο ἀπ' ἄλλες. Ἀπ' αὐτὲς πήραμε τὶς σημειώσεις ποὺ ἀκολουθοῦν. Ἄν δὲν εἶναι οἱ καλύτερες—μᾶς στάθηκε ἀδύνατο νὰχοῦμε ὑπ' ὄψει μὴν ἔκδοσιν τοῦ δέκατου ὄγδου αἰῶνα—δὲν εἶναι καὶ οἱ χειρότερες. Ἡ μὴ εἶναι τοῦ 1861 μὲ πρόλογο τοῦ Σέργιου Ραφτάνη καὶ ἡ ἄλλη τοῦ 1900 μὲ εἰσαγωγὴν τοῦ Π. Δ. Ἀβούρη, τυπωμένο στὴ Ζάκυθο. [Ἀκολουθεῖ κριτικὴ ἀνάλυση τοῦ Χάση σκηνῆ—σκηνῆ, μὲ σκηνοθετικὲς ὑποδείξεις. Θεωρήσαμε πῶς μπορούσαμε, γιὰ τὴν εἰδικότητά της, νὰ πηδῆξομε αὐτὴ τὴν ἀνάλυση, γραμμένη γιὰ τὸν εὐρωπαϊκὸ ἐπιστημονικὸ κόσμον, μὴ πού ἡ ὑπόθεσις τοῦ Χάση εἶναι πασίγνωστη στοὺς δικούς μας, ἰδίως ἀφοῦ κι' αὐτὸ τὸ κείμενον τοῦ ἔργου ἐξεδόθηκε ἐδῶ καὶ λίγους μῆνες καὶ εἶναι προσιτὸ στὸν κάθε Ἕλληνα].

ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΧΑΣΗ

Ἄδικως ὁ Χάσης θεωρήθηκε κωμωδία· εἶναι μὴ σάτυρα ἢ καλύτερα μὴ σατυρικὴ ἐπιθεώρηση καθ' ἕλη τὴ σημασία τῆς λέξεως. Ὁ ποιητὴς διαλέγει τὰ πρόσωπα ἀπὸ τὴν πραγματικὴ ζωὴ, ἀλλάζει τὰ ὀνόματά τους, τοὺς δίνει παρατσούκλια καὶ τὰ παραδίνει στὰ γέλια τοῦ κόσμου, ὑπερτιμώντας καὶ μεγαλώνοντας πολλὰ φορὰς—καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸ τῆς σάτυρας—τὶς ἰδιοτροπίαις τους καὶ τὰ ἐλαττώματά τους.

Ὁ κριτικὸς ποὺ θὰ προσπαθοῦσε στὴν ἀνάλυσιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ νὰ βρεῖ μὲ ποῖο τρόπο προσαρμόζεται σὲ μερικοὺς τύπους τῆς τέχνης ἢ ἀπομακρύνεται ἀπὸ μερικοὺς ἀόριστους κανόνες της, δὲ θὰ ἔδλεπε ἀπολύτως τίποτα τὸ νόστιμον στὸ κωμικὸ καὶ βωμολόγον ἔργον γιὰ τὸ ὁποῖον οἱ Ζακυθῖνοι διετήρησαν ὡς τὰ σήμερον ἕνα εἶδος λατρείας. Θὰ ἦταν ἀνώφελο νὰ ζητήσομε στὸ Χάση πράξεις ἀρχιτεκτονικὰ σιαγμέναις, σκηνῆς ἐντεχνα δουλεμένες, τὴν κανονικὴν ἐξέλιξιν κωμικοῦ ἐπεισοδίου, θεατρικὰ κόλπα, χτυπητὰς θέσεις, κάθε τι ποὺ ἀποτελοῦν γενικῶς τὰ τεχνουργεῖα ἐνός θεατρικοῦ ἔργου. Ὁ νεαρὸς Γουζέλης δὲ αὐτὰ δὲν τὰ σκεφτόταν καθόλου. Κι' ἀκόμα λιγότερον σκόπευεν νὰ γράψῃ σκηνικὸ ἔργον (1). Θέλησε ἀπλῶς νὰ στιγματίσῃ τοὺς συμπολίτας του, ἀνθρώπους τοῦ κύκλου του, μὲ τοὺς ὁποίους ἐπικοινωνοῦσε γνωστούς σ' ἕλη τὴ Ζάκυθο. Ἔτσι γεννήθηκε ἡ σάτυρα αὐτὴ ἐπαρχιακῆς ἠθογραφίας, γραμμένη ἀπὸ ἕνα νέον, μαθητᾶριον ἀκόμα, ποὺ ἔχοντας τὸ προσὸν νὰ στιχουργεῖ μ' εὐκολίαν, ἔβαλε στὴ σκηνῆν πρόσωπα καὶ πράγματα ποὺ ἤθελε νὰ σατυρίσῃ. Οἱ σκηνῆς καὶ οἱ εἰκόνες διαδέχονται ἢ μὴ τὴν ἄλλην δίχως φανερό δέσιμον σὲ πολλὰ μέρη τοῦ ἔργου. Ὁ τόπος ἀλλάζει στὴν ἴδιαν σκηνῆν πολλὰ φορὰς. Ἄλλοι δυο σκηνῆς τῆς ἴδιας πράξεως ἀκολουθοῦν ὕστερ' ἀπὸ ἕνα διάστημα χρονικὸ ἀπροσδιόριστον, δίχως ἀλλαγὴν τόπου.

(1) Πολὺ ἀργότερον στὰ 1835, ὀχτὼ χρόνια προτοῦ πεθάνῃ οἱ Γουζέλης κατέγινεν ἡ πατριωτικὴ δράμα. Ὁ Διονύσιος Τύραννος δὲν πρόσθεσε τίποτα στὴ δόξαν τοῦ συγγραφέως τοῦ Χάση. Ἡ ἴονιος Βιβλιογραφία τοῦ Legrand καὶ τοῦ Pernot δὲν ἀναφέρουν ἀπολύτως τίποτα.

Ὁ Χάσης μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς συνέχεια εἰκόνων τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς τῶν Ζακυθῖνων, ἐξαιρετικὰ γελοιοποιημένη. Τοὺς βλέπομε στὸ σπιτί τους, στὸ δρόμον, στὰ μαγαζιά τους, συζητῶντας, διασκεδάζοντας, ἀλληλοὑβρίζομενος καὶ πίνοντας. Οἱ συζυγικὲς σκηνῆς διαδέχονται τὶς καυχσιολογίας τοῦ κυριώτερον ἤρωα. Οἱ περιπέτειαι τοῦ παιδιοῦ του μὲ τοὺς ἀχθοφόρους, προηγουμέναι τὰ ἐρωτικὰ σαλιαρίσματα μὲ τὴν ἐρωμένην του. Τὰ ἦθη καὶ οἱ τρόποι μᾶς μικρῆς κοινωνίας, καὶ μᾶς δλόκληρης ἐποχῆς περνοῦν στὰ μάτια μας, ὄχι ὅπως ἦταν στὴν πραγματικότητα, ἀλλὰ διασκεδαστικοὶ καὶ ὑπερβολικοὶ καὶ παραμορφωμένοι ἀπὸ τὴ δημοτικὴν σάτυρα καὶ τοὺς καυστικοὺς οἰστρους τοῦ Γουζέλη. Μπορεῖ νὰ πεί κανεὶς ἡ ζωὴ τῆς Ζακύνθου στὸν 18ο αἰῶνα, βλεπομένη ἀπὸ ἕνα καλεῖδοσκοπίον, ποὺ τὰ γυαλιά του εἶναι ἔτσι φτιασμένα ποὺ νὰ μὴ δείχνουν παρὰ εἰκόνες γελοῖαι καὶ ἀλλόκοται. Οἱ ἴδιαι εἰκόνες ἐμψυχωμένες ἀπὸ ἠθοποιούς ποὺ ἐμιμοῦντο ὄχι μόνον τὸ φέριμον ἀλλὰ κι' αὐτὴ τὴ μιλιὰ τῶν παιζομένων (ποὺ ὄλος ὁ κόσμος τῆς πλατείας ἤξερε θαυμάσια) ἔπρεπε νὰ εἶχαν προσλάβῃ ἐξαιρετικὴ λαμπρότη ἀπὸ τὸ κείμενον, ὅπου ὁ ποιητὴς δὲν εἶχε φοβηθῇ νὰ μπάσῃ πολλὰς λέξεις κ' ἐκφράσεις ἀνοιχτὰς ὡς καὶ ἀχρεῖαι. Πρέπει λοιπὸν νὰ ξαναποῦμε πῶς ὅτι γιὰ μᾶς τοὺς νεώτερον, δλόκληρον σχεδὸν τὸ ἔργον ἔχασε τὴν πῶ ἀλατισμένην νοστιμάδα του; Μὲς τοὺς νεο-Ἕλληνας δὲν ξέρουμε κανένα, ἐχτὸς ἀπὸ τὴ Ζάκυθο, ποὺ νὰ μπορεῖ νὰ καταλάβῃ πρόχειρα τὴν κωμικὴν ποίησιν τοῦ Χάση. Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ κειμένου εἶναι δύσκολη καὶ κουραστικὴ γιὰ τὴν πρώτην φορὰ ἔστω καὶ γιὰ ἕνα πολὺ γνῶριμον μὲ τὸ Ἴόνιον ἰδίωμα. Ἔτσι μπορεῖ κανεὶς νὰ ἀμφιβάλῃ ἂν ἡ διαμαρτυρία τῶν Ζακυθῖνων, ἐδῶ καὶ χρόνια, σ' ἕναν θιασάρχην Biller, ποὺ σχεδίαζε νὰ παραστήσῃ τὸ Χάση στὴν Ἀθήνα, εἶχε κάποια πραχτικὴ χρησιμότη. Οἱ λαμπροὶ αὐτοὶ νησιῶται ποὺ ἤξεραν πῶς ἔσατυρίζοντο μὲ τὸ κύριον πρόσωπον τὸ Χάση, εἶδος Ὑβου, ἀστικοεπαρχιακοῦ, ποὺ τοὺς συμβόλιζε κουτσά—στραβά, δὲν ἤθελαν μὲ κανένα τρόπο νὰ γίνοντο ὁ περιγελῶς τῆς πρωτεύουσας. Ἄδικως ὁμῶς. Ὑπήρχαν πολλὰς πιθανότητες πῶς οἱ Ἀθηναῖοι τίποτα ἢ πολὺ λίγο θὰ καταλάβαιναν ἀπὸ τοὺς ὑπαινιγμούς τοῦ Γουζέλη.

Πάντως ὁ θαυμασμὸς γιὰ τὸν ποιητὴν εἶναι ἀπεριόριστος, ὄχι μονάχα στὸ πατρικὸν του νησί, ἀλλὰ σὲ ὅλα τὰ Ἐφτάνησα. Ὁ κ. Ξενόπουλος, ἕνας ἀπὸ τοὺς ζῶντας καὶ πολυδιαβαζόμενους Ἕλληνας συγγραφείς, συμπατριώτης τοῦ ποιητῆ, στὸν πρόλογόν του στὸν Κόντε Σπουργίτη τοῦ Γιάννη Τσακασιάνου (Ἀθήνα 1888) ἐκφράζεται μὲ ἄκρατον ἐνθουσιασμῶ. (1)

Βεβαίως μᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ παραδεχτοῦμε δίχως ἐπιφυλάξεις ὅλα ὅσα λέγει. Ἄν καὶ δὲν μποροῦμε νὰ συμφωνήσομε μὲ τὸν κριτικὸν στὸ ὅτι ὁ Χάσης εἶναι «*ἀμίμητον καλλιτέχνημα*», ἂν καὶ οἱ διατυπώσεις

ΙΑΚΗΒΑΤΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

(1) Σημ. τοῦ κ. Βάλσα.—Ἄν καλοθυμοῦμαι, ὁ ἴδιος ἐδῶ καὶ λίγους μῆνες μᾶθησον κάμψον τὰ φτερά του ἀρθροῦ του.

«αιώνιος δόξα» φαίνονται στα μάτια μας υπερβολικές, ἐν τούτοις ἐπι-
κροτούμε πρόθυμα μὲ λίγη ἐκπτώση στὴν ἔκφραση, πῶς ἡ *σατυρική
κωμωδία* τοῦ Γουζέλη εἶναι ἀναμφισβήτητα ἔργον τέχνης, μὲ φήμην
μακρόχρονη . . . τοῦλάχιστο ὡς τὰ σήμερα.

Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Χάση εἶναι δυστυχῶς πολὺ περιωρισμένον ἢ τελείως
τοπικόν, ὥστε μὲ ἔλα τὰ πραγματικά προτερήματα τοῦ ἔργου καὶ παρὰ
τὸ ταλέντο τοῦ συγγραφέως, νὰ τὸν κατατάξουμε στὴν ἴδια γραμμὴ μὲ
τὴν *Ἐρωφίλη* ἢ μὲ τὴ *Θυσία τοῦ Ἀβραάμ*. Τὸ νεοελληνικὸ θέατρο
ἔχει ἄλλους τίτλους γιὰ νὰ διεκδικήσει τὴν ἀληθινὴν του θέση στὴν παγ-
κόσμια δραματικὴ παραγωγὴ.

(Μετάφραση *Μαρ. Μιν.*)

M. ΒΑΣΑΣ

ARNALDO CERVESATO (1)

Ν Τ Α Ν Τ Ε Σ

Ὁ Βωμός...

Τὸν ὕψωσε πάνου σὲ μιὰ κορυφή, κεῖ ἔπου τὸ ἀπέραντο δὲν εἶναι χρόνος.

Καὶ βέβαια μποροῦσε νὰ δημιουργήσει αὐτός, ποὺ τὸ σύμπαν, ἀπὸ τὸ
λουλούδι ποὺ ἀνοίγει ὡς τὴν ἀνθρώπινη καρδιά, δὲν εἶχε πιά μυστικά,
σὲ τρόπο ποὺ μὲ τὴν τετράδα τῶν στοιχείων του—φωτιά, ἀέρα νερὸ καὶ
χῶμα—νὰ ἐμψυχώσει τὸ θεῖο ποίημα τῆς ζέστας τῆς Κόλασης καὶ τοῦ
Καθαρτήριου, τῆς σκοτεινότητος τοῦ δάσους, τοῦ τρεμουλιάσματος τῆς θά-
λασσης, τῆς ἀχιθοβόλας ἀρμονίας τοῦ ἀστερόφωτου αἰθέρα.

Γνώρισε τὴν ἀλήθεια τῆς ζωῆς του—στὸ νὰ εἶναι ξένος σὲ ἔλους καὶ
σὲ κανένα· τὴ θέση του στὴν ἀνθρώπινη κοινωνία—τὴν ἐξορία.

Γιὰ τοῦτο, ἀντὶ στὴ Φλωρεντία, ἀνάμεσα στοὺς δικούς του, (μήπως δὲν
μποροῦσε νὰ θαυμάζει τὸν ἥλιο καὶ τ'ἀστέρια ἄλλου, παντοῦ;) ἔζησε συμ-
πολίτης μόνον τῶν δικαίων καὶ θεωρήθηκε ἀπὸ τοὺς ἄλλους κριτὴς σταλ-
μένος ἀπὸ τὸ Θεό. Κεῖνους ποὺ στέκουνταν θωροῦσε σὰν ἕνας διαβάτης·
κεῖνους ποὺ περνοῦσαν σὰν ἕνας ποὺ στέκεται. Καὶ σὰν ἐκεῖνο ποὺ εἶχε
δεῖ τὸ Θεὸ καὶ τὸ Σατανᾶ, κατάλαβε πῶς τὸ ἀσυμβίβαστο τοῦ καλοῦ καὶ
τοῦ κακοῦ εἶναι ἀνάλογο μ' ἐκεῖνο τῶν δυὸ ἀντίθετων δυνάμεων τῆς βαρύ-
τητος τῶν σωμάτων· καὶ τὸ διακήρυξε.

Ἐπειδὴ ἡ λογικὴ του εἶχε τὴν τύχη νὰ φθάσει τὴν ἀλήθεια, ἡ ψυχὴ
του πῆρε τὸ δῶρο νὰ φθάσει τὴ χάρη.

Ἐμπνευσμένος, σὰν ποιητὴς, τράβηξε στὴν ἀπρόσιτη καὶ ἀφάνταστη
καρυφή του ἔσους ἤθελε ἀπὸ κάθε ἐποχὴ καὶ ἀπὸ κάθε ἔθνος, μὲς' τὴς θύ-
ρες τοῦ βωμοῦ γιὰ πάντα.

Καὶ τότε, ἀπὸ τὸ γυρμένο θόλο μὲ τίς τρεῖς ἀψίδες, τὸ βασταμένο ἀπὸ
ἐκατὲ στήλες, ὕψώθηκε τὸ τραγοῦδι. . . .

(Μετάφραση *Μαρ. Μιν.*)

ARNALDO CERVESATO

(1) Γράφηκε εἰδικὰ γιὰ τὴν Ἴονιο Ἀνθολογία.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΓΛΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΣ

J'ai lu plusieurs fois posément le poème *Dei Sepolcri*. Dans cette œuvre
au moins, Foscolo est mieux qu'un poète professeur. C'est certainement
un lyrique. L'émotion y est contenue, mais visible. Un heureux équilibre
entre l'élément latin et l'élément grec satisfait et charme. La langue est
pure et pas trop compliquée. Et le vers est très harmonieux. On sait que
les vers de 10+1=11 syllabes, non rimé, est extrêmement facile à faire en
italien. Il n'importe : le vers de Foscolo est bon, agreable et empreint d'
une noblesse un peu monotone, mais très distinguée. De plus il faut se
rappeler que le poète Foscolo a écrit encore au moins dix volumes de
prose (avec la correspondance il est vrai), et que ses essais de critique, con-
testables sur bien des points, sont pourtant loin de manquer de mérite.
Si les *Grâces* sont sans grâce, il y a, dans le reste, bien des beautés.

LOUIS ROUSSEL

Nel rito solenne che commemorò Ugo Foscolo si compendia tutto un
passato di bellezza e di patriottismo sublime, ed una fiamma inestinguibile
di sentimento e di fede!

Nel nome del loro grande *figlio*, sia oggi vieppiù stretta la fraterna
amicizia tra Italia e Grecia, che ancora maestre di civiltà sapranno addi-
tare—come sempre—ai popoli la via della grandezza e del diritto!

GIUSEPPE CECCHERELLI

L. STECCHETTI

ΣΟΝΕΤΤΟ

Κάποτες στὸ μπαλκόνι καθιστῆ,
Στὸ λίγο φῶς ὁποῦ τὸ ἀστέρι χύνει,
Τὴ νύχτα θὲ ν' ἀκούσης μιὰ φωνή,
Ποὺ χαιρετᾶ καὶ κράζει σε καὶ σβύνει.
Μὲς στ' ἀνθή ἐδῶ, ποὺ σ' εἶχα πρωτοειδεῖ,
Θὰ βρεῖς τ' ἀχνάρια, ποὺ τὸ δάκρυ ἀφήνει,
Καὶ θὰ κόψεις—δροσιὰ θὰ σοῦ φανεῖ—
Τὸν ἀνθό, τὰ μαλλιά σου νὰ ὁμορφῆνει.
Ὅχι, δροσιὰ δὲν εἶναι αὐτὸ, ποὺ ἀσπρίζει
Στὴν ἀχτίδα τοῦ ἥλιου, μὰ σημάδι
Τοῦ πόνου μου, ποὺ δάκρυ τὸν δροσίζει.
Ὅχι, τ' ἀέρος δὲν εἶν' ἡ φωνή,
Μὰ γὰ σοῦ στέρνω φεύγοντας στὸν Ἄδη,
Παράπονο στερνό...στερνὸ φιλή.

Κέρκυρα. (Μετάφραση)

ΕΙΡΗΝΗ Δ. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΟΝΕΙΡΟΠΟΙΗΜΑΤΑ

Ω! κάποιους τόπους ξωτικούς παλάτια, κήπους, δάση
 πού να τους έχω ξαναϊδή, κι' έτσι φαντάζονται μπρός μου ;
 Μην ήταν στῶν ονειρών μου τὴ μαγεμένη πλάση
 μην ήταν σὲ καμιά ζωὴ λησμονημένου κόσμου ;

Μην τοὺς ἀγγίζεις λογισμέ : Διώνουν σὰν πρῶϊμο χιόνι,
 Γλυτροῦν καὶ πᾶν σὰν τὸ νερὸ πού σφίγγω μέσ' τὰ χέρια,
 Διαλυῶνται σὰν τὰ σύννεφα, σὰν τὸ καπνὸ, σὰ σκόνη
 κι' ὅπως στὸ φῶς τῆς χαραυγῆς σβήνουν χλωμὰ τ' ἀστέρια.

Μὴ τοὺς ἀγγίζεις λογισμέ : κ' ἡ δυνάμι σου λίγη
 νὰν τὰ χωρέση δὲν μπορεῖ καθὼς γοργοπερνᾶνε
 καθὼς διαβαίνει ἡ λάμψη τους καὶ τὴ ζωὴ μου σμίγει
 μῆνυμα λὲς παληᾶς ζωῆς ἀλλοτινῆς πὼς θᾶνε !

N. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ - ΛΑΥΡΑΣ

ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

I

ΤΟ ΜΕΛΟΔΡΑΜΑ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΤΩ. 1836

Πρόκειται περὶ μικροῦ τινος βιβλαρίου σχήματος 0,142 X 0,109 ἐκδοθέντος ἐν Κερκύρᾳ τῷ 1836. Ὁ πλήρης αὐτοῦ τίτλος ἔχει ὡς ἑξῆς : «Parisina, Melodrama da rappresentarsi nel nobile teatro di San Giacomo in Corfù l'autunno dell'anno 1836. Corfù, nella Tipografia del Governo 1836». Συγγραφεὺς τοῦ μικροῦ τούτου δράματος εἶναι ὁ Felice Romani, ὁ ὁποῖος ὑπογράφει τὸν πρόλογον avvertimento σ. 3—4, μουσικὸς δὲ συνθέτης ὁ Gaetano Donizetti. Εἰς τὸν πρόλογον αὐτὸν ὁ ποιητὴς διηγεῖται διὰ βραχέων τὰ τῆς ὑποθέσεως, ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ὁμωνύμου ποιήματος τοῦ Λόρδου Βύρωνος, ἐξ οὗ ἔλαβε τὸ θέμα καὶ τελειώνει διὰ τῆς ἑξῆς φράσεως. «Ἦναγκασμένος ἀπὸ ἀνωτέραν ἀνάγκην νὰ συνθέσω ἓνα δράμα ἐν βίᾳ καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, χωρὶς νὰ ἔχω τὸν τρόπον νὰ τὸ ἐπιθεωρήσω καὶ τὸ διορθώσω ἂν δὲν μοῦ εἶναι ἐπιτετραμένον νὰ ζητήσω ἐπιεικειαν διὰ τὰ τραγὰ του, ἃς μοῦ ἐπιτραπῇ τοῦλάχιστον νὰ ἐλεεινολογήσω τὴν λυπηρὰν σύμπτωσιν, ἢ ὁποῖα δὲν μοῦ κατέστησε δυνατὸν νὰ προσφέρω εἰς τὰς Ἰταλικὰς Ἀθήνας, ἔργασίαν ὀλιγώτερον ἀναξίαν των, καὶ τολμῶ νὰ εἶπω, ὀλιγώτερον ἀναξίαν ἐμοῦ τοῦ ἰδίου».

Ἡ ἰταλογλωσσος αὕτη θεατρικὴ παραγωγὴ τῶν Ἐπτανησίων εἶναι ἰδιαιτέρως ἀξιοσημείωτος, διότι δεικνύει τὴν ἀνάπτυξιν μιᾶς ὁρισμένης τάξεως τοῦ Ἐπτανησιακοῦ λαοῦ, θὰ ἦτο ἐκτάκτου ἐνδιαφέροντος μία λεπτομερὴς ἔρευνα. Ἄς παρακολουθήσωμεν ὁμως ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν μελέτην τοῦ κ. Βάλσα.

II

ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΑ ΕΙΣ ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΤΕΣΗ

Τὸ πολῦτιμον βραχὺ χρονικὸν τοῦ Μάτεση (1684-1699) τὸ ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Κ. Ν. Σάθα Ἑλληνικὰ Ἀνέκδοτα Α'. σ. 194 2β8 γέμει, δυστυχῶς, σφαλμάτων, ὥστε μία νεωτέρα ἐκδοσις θὰ ἦτο εὐπρόσδεκτος.

Σημειώσωμεν ἐδῶ προχειρῶς μερικὰς διορθώσεις : σ. 202 : «καὶ ἐσκοτωθήκαν

δικοί μας τρὰ λαβωμένοι καὶ σκοτωμένοι ἐξακόσιοι». Ἐντὶ τοῦ τρὰ γραπτέον τρακόσιοι ἢ τρακόσιοι.

σ. 202. «καὶ πέντε κάτεργα τοῦ πάπα». Τὸ Πάπα γραπτέον διὰ κεφαλαίου. Ἐννοεῖται δὲ ἐνταῦθα τὸ πρὸ τοῦ κόλλου τῶν Πατρῶν ἀκρωτήριον : ὁ Πάπας. Ὁμοίως καὶ εἰς τὴν σελίδα 224.

σ. 202 κάτεργα τοῦ Μάλτα. Γραπτέον : τῆς Μάλτας (=Μελίτας) =μαλτέζικα, ὡς ἀνωτέρω.

σ. 203 καὶ ἓνα κάστρο ὀνομαζόμενον Γόνιτζα. Γράφει : Βόνιτσα.

σ. 219 καὶ κάποιον δέλοιποι. Γράφει : κι' οἱ ἀπο(ψ)δέλοιποι.

III

ΒΙΚΕΝΤΙΟΥ ΔΑΜΟΔΟΥ : ΠΑΡΙΣΙΑΚΟΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΝ

Τὸ ἔργον τοῦ Δαμοδοῦ εἶναι ἀτελῶς γνωστὸν, ἢ μᾶλλον τὸ κυριώτερον καὶ σοβαρότερον μέρος εἶναι ἄγνωστον. (1) Τὰ ἀνέκδοτα κυρίως ἔργα του ἀποκαλύπτουν τὴν πνευματικὴν δύναμιν καὶ τὴν φωτεινότητα τῆς σκέψεως τοῦ Κεφαλλήνος φιλοσόφου.

Εἰς τὰ διάφορα χειρόγραφα τοῦ Δαμοδοῦ, ἔρχομαι νὰ προσθέσω καὶ τὸν παρισιακὸν ἑλληνικὸν συμπληρωματικὸν κώδικα 639, ὁ ὁποῖος περιέχει μέρος τῆς «Φυσιολογίας», ἐνὸς τῶν μεγαλυτέρων συγγραμμάτων του.

Πρόκειται περὶ ὀρειοτάτου χαρτίνου χειρογράφου, σχήματος μεγάλου, διαστάσεων 32 X 22. Περιέχει φύλλα μονοσέλιδα (=μονόστηλα) 306· ἕκαστον δὲ φύλλον περιέχει 30—32 σειρῶν. Εἰς τὸ πρῶτον φύλλον ἀναγινώσκομεν τὸν ἑξῆς τίτλον : «Μέρος τρίτον τῆς Φυσιολογίας. Φυσιολογία μερικὴ περὶ τοῦ ἐμψύχου σώματος». Περὶ τὸν τίτλον τοῦτον ἄλλη χεὶρ δι' ἄλλης μελάνης ἔγραψε : «Φυσιολογία αἰτιολογικὴ εἰς τὴν κοινήν διάλεκτον· ἀριστοτελική, σχολαστικὴ καὶ νεωτερικὴ, ἐν ἣ περὶ τῶν φυσικῶν σωμάτων ἐστὶν ὁ λόγος· συντεθείσα παρὰ τοῦ λογιστάτου καὶ σοφωτάτου ἐν Φιλοσοφίᾳ καὶ ἱερᾷ Θεολογίᾳ καὶ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς νόμοις Δαφνοφόρου (sic) Βικεντίου Δαμοδοῦ ἐκ πατρίδος Κεφαλληνίας κατὰ μῆνα Ὀκτωβρίου, τόμος τρίτος περιέχει τὸ τρίτον μέρος τῆς Φυσιολογίας περὶ τοῦ ἐμψύχου σώματος».

Ἐντὶ τῆς αὐτῆς χειρὸς ἔγραψεν καὶ τὸ ἑξῆς βιβλιογραφικὸν σημείωμα ἐπὶ τοῦ τελευταίου φύλλον τοῦ κώδικος φύλ. 306ον :

6 ἐστῆδες χαρτὶ ἔχει τὸ παρὸν βιβλίον καὶ	
6 κόλλαις πρὸς 12 παραδες ὁ ἐστῆς	72
διὰ τὸ γράψιμον πρὸς 6 παραδες ἢ κόλλα	930
διὰ τὸ δέσιμον	παρ. 040
	σύνμμα παραδες 1040
	γγόσια 26

Ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ τίτλου καὶ ἐκ τοῦ περιεχομένου ὁ ἡμέτερος κώδιξ ἀποτελεῖ ἐν μόνον μέρος μεγαλυτέρου συγγραμματος. Δυστυχῶς δὲν εἶμαι εἰς θέσιν διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἄλλων χειρογράφων νὰ ἐξακριβώσω, ἂν τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Φυσικὰ» (2) φερόμενον ἔργον ἔχει σχέσηιν πρὸς τὴν «Φυσιολογίαν». Κατὰ πᾶσαν ὁμως πιθανότητα τὸ περιεχόμενον τοῦ παρισιακοῦ κώδικος ἔχει σχέσηιν μετὰ χειρογράφων τοῦ Ν. Πολλάνη, περὶ τοῦ ὁποῖου ἐλαχίστας πληροφορίας μᾶς δίδει ὁ Λάμπρος. (3) Ἄρκοῦμαι ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὴν σύντομον ταύτην σημείωσιν περὶ τοῦ παρισιακοῦ κώδικος τοῦ Δαμοδοῦ. Θὰ ἦτο εὐπρόσδεκτος μία λεπτομερὴς ἔρευνα περὶ τοῦ ἔργου τοῦ φιλοσόφου τούτου, διότι ἀναμφιβόλως ὁ Δαμοδὸς εἶναι μία ἐκ τῶν μεγαλυτέρων καὶ φωτεινωτέρων μορφῶν τῆς Τουρκοκρατίας.

(1) βλ. περὶ τῶν χειρογράφων τοῦ Δαμοδοῦ τὴν ἐπιμελῆ μελέτην τοῦ φίλου Εὐθ. Κοροβίλη, Ἑλληνικὰ Σόματα σ. 330 ἔ. Δυστυχῶς ὁ κατάλογος οὗτος εἶναι ἀτελής. (2) Catal. of the mss. of the Mount Athos, ἀριθμ. 1510.

(3) «Κώδιξ Ν. Πολλάνη» ἐν Νεφ. Ἑλληνομνήμον. Δ (1907) σ. 363. Βλ. καὶ σ. 364 περὶ χγφ. τῆς Θεολογίας. Σημειωτέον ἐπίσης ὅτι χγφ. τῶν «Θεολογικῶν» εὑρίσκειται ἐν Ἄγιφ. Ὀρει, ἔπ' αἰ. ἀρ. 6018 (βλ. κατάλ. Λάμπρου).

Λεωνίδα Χ. Ζών, Ταμείον εξαγοράς αιχμαλώτων. Ανατύπωσις ἐκ τοῦ Ε' τόμου τῆς «Ἐπετηρίδος τῆς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν». Ἐν Ἀθῆναις, 1928 σ. 342 347—8° μγ.

Ἡ πειρατεία καὶ ὁ πόνος τῆς αιχμαλωσίας γεμίζει τίς συγκινητικώτερες σελίδες τῆς μεσαιωνικῆς καὶ νεώτερης ἱστορίας τοῦ λαοῦ μας. Δυστυχῶς τὸ ζήτημα αὐτό, τόσο ἐνδιαφέρον καὶ τόσο ὁμορφο, πολὺ λίγο ἔχει ἐξετασθῆ. Σ' αὐτό, βέβαια, συντελεῖ καὶ τὸ ὅτι οἱ πηγὲς εἶναι σκοραδικῆς καὶ ὅτι πολλὰ ἔγγραφα σημαντικὰ μέτελει καὶ τὸ ὅτι ἀκόμη ἀνέκδοτα. Μία ὁμως προσπάθεια γιὰ σχολικὴ ἐξέταση τοῦ θέματος δὲ θὰ ἄφινε ζημιωμένον τὸν εὐσυνείδητο ἐπιστήμονα.

Γιὰ τοῦτο μὲ μεγάλην χαρὰ σημειώνουμε τὴν ὁμορφὴν μελέτη τοῦ κ. Ζών με τὸν παραπάνω τίτλο. Καθὼς βλέπει κανεὶς ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν σελίδων, ὁ συγγραφεὺς εἶναι πολὺ σύντομος· αὐτὸ ὅμως δὲν τὸν ἐμποδίζει καθόλου νὰ μᾶς δώσῃ μιὰ σημαντικὴ συμβολὴ στὸ περὶ πειρατείας κεφάλαιον σχετικὰ μὲ τὰ Νησιά μας.

Πρόκειται γιὰ ἓνα ταμεῖον εξαγοράς αιχμαλώτων, ποῦ ἰδρύθηκε στὴ Ζάκυνθο τὰ 1560 ἀπὸ τὸν προβλεπτή Φραγκίσκο Πιζάνη. Τὸ ταμεῖον αὐτὸ θὰ συντηροῦταν ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὰ χρήματα, ποῦ κάθε πλοῖο τῆς Ζακύνθου ἦταν υποχρεωμένον νὰ προσφέρῃ ἀνάλογα μὲ τὴ χωρητικότητά του κ' ἀπὸ ἄλλες δωρεάς, θὰ εἶχε δὲ σκοπὸ τὴν πληρωμὴ τῶν λύτρων καὶ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν αιχμαλώτων, ποῦ ἔπεφταν στὰ χέρια τῶν πειρατῶν.

Ἡ συστηματοποιημένη αὐτῆ διοικητικὴ ὀργάνωση, δείχνει ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος πόσο βαρεῖα ἦταν ἡ δοκιμασία τῆς Πειρατείας, κ' ἀπὸ τὸ ἄλλο τὴ σοφὴ προνοητικὴ πολιτικὴ τῆς Βενετίας, ὅ κ. Ζών, στηριζόμενος πάνω σὲ ἀνέκδοτα ἔγγραφα παρακολουθεῖ τὴν ἱστορία τοῦ Ταμείου αὐτοῦ ἵσταιμε τὰ νεώτερα χρόνια.

Στὴ μελέτη δημοσιεύεται ἓνα συμβόλαιον τοῦ 1681, πολὺ περιεργὸ καὶ ἀξιοσημείωτον τόσο γιὰ τὴ γλωσσικὴν του μορφὴν, ὅσο καὶ γιὰ τίς πληροφορίες, ποῦ μᾶς δίνει σχετικὰ μὲ τὸν τρόπο τῆς εξαγοράς τῶν αιχμαλώτων. Στὸ τέλος ἀναδημοσιεύονται δύο συγκινητικώτατα δημοτικὰ τραγουδιὰ σχετικὰ μὲ τὴν πειρατεία, ποῦ εἶχαν δημοσιευθῆ στὰ «Φιλολογικὰ Ἀνάλεκτα Ζακύνθου» τοῦ Ν. Κατραμῆ.

Αὐτὸ εἶναι πολὺ σύντομον τὸ περιεχόμενον τῆς μελέτης τοῦ κ. Ζών. Θὰ μπορούσε ἴσως νὰ ἦταν λίγο πλεονάζουσα ἐν τῇ ἀρχῇ ἐκεῖ, ὅπου ὁ λόγος περὶ πειρατείας στὰ Νησιά τοῦ Ἰονίου· ἀλλὰ καὶ ἔτσι, ὅπως εἶναι, εἶναι πολὺ σημαντικὴ καὶ γι' αὐτὸ μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση τὴν συσταίνουμε.

Παρίσι, Ἰανουάριος 1929,

ΔΙΟΝ. Α. ΖΑΚΥΘΗΝΟΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Η ΔΕΛΦΙΚΗ ΙΔΕΑ ΚΑΙ ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΝΟΜΠΕΛ

Δύο Ἕλληνες λόγιοι, ὁ κ. Παλαμᾶς καὶ ὁ κ. Σκίπης, ἐπιδιώκουν τὸ βραβεῖον Νόμπελ. Ἰδιαν ἀπαιτήση θὰ μπορούσαν νὰ προβάλλουν ὁ Γρουπάρης, ὁ Καβάφης, ὁ Ξενόπουλος, ὁ Ψυχάρης. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται νὰ τὸ διεκδικήσουν. Ἄλλως τε ἔξω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τὸ ἔργο τῶν λογίων μας εἶναι ἐντελῶς ἄγνωστον, γιὰτι καὶ ἂν βρεθῆκε κανεὶς νὰ τὸ μεταφράσῃ δὲν βρεθῆκε ὅμως κανεὶς νὰ τὸ διαβάσῃ.

Ἐπάνω ἀπὸ πρόσωπα, ἀπὸ πλάγιες ἐπίσημες ἐνέργειες, ἀπὸ κλίκες, ἔξω ἀπὸ κάθε διαφημιστικὸ θόρυβο, πέρα ἀπὸ κάθε ἐγκωμιστικὴ συναλλαγὴ, πρέπει νὰ δοθῇ τὸ βραβεῖον Νόμπελ σ' ἐκεῖνον ποῦ ἔφερε τὴν *Διώνειαν Ἑλληνικὴν Ἰδέαν* ἐν τῷ σημερινῷ ἐνδιαφέροντι τοῦ διανοομένου κόσμου, σ' ἐκεῖνον ποῦ ἔφερε τὴν προσοχὴν τῶν πολιτισμένων ἀνθρώπων μέσα στὰ σύνορά μας, σ' ἐκεῖνον ποῦ ζητεῖ μὲ πίστη ν' ἀναστήσῃ τὴν *Δελφικὴν Ἰδέαν* ἐν τῇ σημερινῇ τέχνῃ καὶ ζωῇ. Ὁ *Ἄγγελος Σικελιανὸς* εἶναι ὁ ὑποψήφιός τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὸ βραβεῖον Νόμπελ. Αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι.

Ὁ γάλλος κριτικὸς Γαβριὴλ Μπουασσὺ εἶπε σὲ μιὰ συνέντευξή του πρὸς ἀθηναῖο δημοσιογράφον (ἴδε Ἐλεύθερον Βῆμα 16 Φεβρ.): «Ἡ Ἑλλὰς ἴσως ἀκόμη δὲν ἔχει καλὰ-καλὰ ἐννοήσῃ τὴν σημασίαν αὐτῶν τῶν ἐκδηλώσεων διὰ τὴν ἀναγέννησίν της... ἡ Ἑλλὰς προσεῖλκεν ἐπ' αὐτῆς τὴν προσοχὴν τῶν παγκοσμίων ἐκλεκτῶν πνευματῶν. Δι' ἐμὲ αἱ ἐσοταὶ αὐταὶ ἔχουν ἱστορικὴν χρονολογίαν, τὸφ μᾶλλον ὅφ ἡμποροῦν νὰ γίνουσι ὁ θερησκευτικὸς δεσμὸς μεταξὺ τῶν ἀνεπτυγμένων καὶ τοῦ λαοῦ, μεταξὺ τοῦ μεγαλειώδους παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος ἐνός ἀναγεννηθέντος ἔθνους». Ἐνομίσαμε πῶς ἔχομεν ὑποχρέωση νὰ ποῦμε αὐτὰ σὲ ὄσους δὲν τοὺς τυφλώνει ἡ δημοσιογραφικὴ ρουτίνα, σὲ ὄσους δὲν ἀνήκουν σὲ κλίκες, σὲ ὄσους δὲν ἔχουν ὑποθηκευμένη τὴ συνείδησίν των ἐν τῇ συναλλαγῇ.

Τὸ ποιητικὸν ἔργον τοῦ Σικελιανοῦ δὲν ὑστερεῖ σὲ τίποτε κοντὰ ἐν τῷ ἔργῳ τῶν δύο ἄλλων προταθέντων. Ἡ δράση του ὅμως γιὰ τὴν *Δελφικὴν Ἰδέαν* τὸν κάνει νὰ ἔχῃ πολλὴν μεγαλύτερη ἐπισημοσύνην ἢ τῆς ἑλληνικῆς σημασίας ἀπὸ κάθε ἄλλον.

Ἡ Ἀκαδημία καὶ τὸ Πανεπιστήμιον θὰ ἔπρεπε νὰ συναισθανθοῦν τὴν ὑποχρέωσίν των αὐτῇ. Ὅσοι δὲν ἔχουν δεμένα τὰ χέρια ἄς κινήθουν.

**

Ἡ «Ἰόνιος Ἀνθολογία» χαιρετίζει μὲ χαρὰ τὸ διορισμὸν τοῦ σοφοῦ ἐβραϊστῆ κ. Λάζαρου Βελλέλης ἐν τῇ θέσῃ Καθηγητοῦ τῆς Ἑβραϊολογίας ἐν τῷ Πανεπιστήμιῳ τῆς Θεσσαλονίκης. Ὁ κ. Βελλέλης εἶναι γνωστὸς ὄχι μόνον ὡς διακεκριμένος ἐπιστήμονας, ἀλλὰ καὶ ὡς δημοτικῆς γλώσσας. Ἡ ἱστορικὴ του μελέτης εἶναι γραμμένη ὄχι μόνον μὲ πολυμάθειαν ἀλλὰ καὶ μὲ λογοτεχνικὴν χάριν. Εἰς τὸ ἐναρκτήριον μᾶθημά του μίλησε γιὰ τὴν ἐβραϊκὴν φιλολογίαν καὶ ἀνάφερε τὸν Ἀβραάμ Κοὲν ποῦ ἔζησε ἐν τῇ Ζακύνθῳ τὸν 18° αἰῶνα καὶ ἔγραψεν ὡραία ποιήματα σὲ ἐβραϊκὴν γλῶσσαν χρησιμοποιοῦντας τὴν μετρικὴν τῶν Ἀράβων.

Γνωρίζουμε πῶς ὁ κ. Βελλέλης ἔχει ἀνέκδοτον μετάφρασιν ἐν ὡραία δημοτικῇ γλῶσσῃ τῆς Ἰταλικῆς τραγωδίας τοῦ Ἀνδρέα Κάλβου οἱ «Δαναῖδες». Ἡ «Ἰόνιος Ἀνθολογία» ἐλπίζει πῶς ὁ σοφὸς καθηγητὴς θὰ τῆς ἐπιτρέψῃ τὴν δημοσίευσιν.

**

— Τὸ ζήτημα τῆς ἀγοράς τοῦ σπιτιοῦ τοῦ Σολωμοῦ πῆρε τὸ δρόμον τῆς πραγματοποιήσεως. Ὁ ἰδιοκτῆτης εἶναι πρόθυμος νὰ τὸ παραχωρήσῃ ἐν μικρῇ τιμῇ. Τώρα ἀπομένει νὰ μαζευτοῦν τὸ ποσόν. Δὲν εἶναι δύσκολον. Ὁ κάθε Ἕλληνας, διανοούμενος καὶ μὴ, μὲ προθυμίαν θὰ δίδῃ τὸ κατὸς τὰκί του γιὰ τέτοιον σκοπόν. Θὰ τέλειωνε καὶ τὸ αἶσχος ἐκεῖνον, ποῦ ντρόπιαζε τὴ Ζάκυνθον καὶ τὸν πολιτισμὸν τὸ σπιτί τοῦ Ποιητῆ νὰ καταντῆσαι σταυλός. Ὁ νομάρχης κ. Ἀθανασιάδης ποῦ ἀνάλαβε τὴν πρωτοβουλίαν, μᾶς πληροφορήσε ὅτι σκοπεῖ νὰ παρακαλέσῃ μιὰ μεγάλη ἔφημερίδα (τὸ «Ἐλ Βῆμα» ἢ τὴν «Ἐστία») ν' ἀνοίξῃ κατάλογον εἰσφορῶν. Φανταζόμεσθε πῶς δὲ θ' ἀρνηθοῦν. Ὁ κ. Δημ. Ἀμπελοράδης ἔκαμε τὴν ἀρχήν, προσέφερε τρεῖς χιλιάδας δραχμῆς. Ρίχτηκε καὶ ἡ ἰδέα νὰ μεταφερθοῦν, σὰν ἀγοραστὴ τὸ σπιτί, ἡ προτομὴ καὶ τὰ ὀστά τοῦ ποιητῆ. Ὁ κ. Σιγούρος, ὅπως λέμε ἄλλοι, διαμαρτύρηται ἐντόνα. Ἡ «Ἰόνιος Ἀνθολογία» συμφωνεῖ μαζί του κ' ἀποκορφεῖ ὀλοτέλα τέτοια σκέψη. Δὲ στάθηκε ποθενά τέτοιον πράγμα Ἀντίθετα ὑποστηρίζουμε τὴν ὡραία πρότασιν τοῦ κ. Σιγούρου. Κι' ἐλπίζουμε νὰ ἐπιπρατήσῃ.

— Ὁ μακαρίτης Δαμίρης ἄφησε τὸ μέγαρόν του ἐν τῷ ὄργανῳ τῆς ζωῆς τῆς Ζακύνθου. Ἀλλὰ χρειάζεται νὰ πληρωθῇ ἓνας μεγάλος κληρονομικὸς φόρος, τὰ σωματεῖα δὲν ἔχουν καὶ τὸ κληροδοτήμα ἐκπίπτει. Ὁ κ. Νομάρχης τώρα ἐνεργεῖ νὰ παραιτηθῇ τὸ Δημόσιον τοῦ φόρου καὶ νὰ χρησιμοποιοῦνται τὸ Μέγαρον γιὰ Νομαρχία. Διαμαρτύρησθε ἐντόνα. Ὁ κ. Νομάρχης ἔχει καθήκον νὰ υπερασπίσῃ καὶ νὰ προσαγάγῃ τὰ συμφέροντα τοῦ νηιοῦ. Τὸ μέγαρον πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦνται γιὰ σκοποὺς κοινῆς ὠφελείας ὡς σχολικὴ ἀπόρον παιδῶν, ὡς Ὡδεῖον ἢ ὡς Βιβλιοθήκη. Πλεονεκτήματα ἄλλα, τὸ μὲν ποῦ νὰ γίνῃ ἄς φροντίσουν οἱ ἀρμόδιοι, ποῦ πρέπει νὰ περιφρουρήσῃ τὰ συμφέροντα τοῦ νηιοῦ.

— Ξεχωριστοί διανοούμενοι Έπτανήσιοι και Εύρωπαίοι μᾶς ρωτοῦν γιὰ τὴ βιβλιοθήκη Δὲ Βιάζη. Συμπληρώθηκαν δύο χρόνια πού βρίσκεται πεταμένη φέρον-μίδην στὰ κασόνια.— Ὁ κ. Δ. Μάργαρης και Σιγούρος μᾶς γράφουν πὼς ὁ Δήμαρχος Ζακυνθίων θὰ ἀξίει τὴν εὐγνωμοσύνη τῶν Ἑλλήνων διανοουμένων, ἂν ἔφερε εἰς πέρας αὐτὸν τὸν... ἄθλο και διάσωζε τὴν πολυπύθητη βιβλιοθήκη και τὰ πολύτιμα χειρόγραφα και ἀρχεῖο τοῦ Δὲ-Βιάζη.— Ἄς τομησίει.

— Ὁ πολιτευτὴς Ζακύνθου κ. Νικ. Κολυβάς διορίστηκε ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, γιὰ τὸ πολύκροτο σχετικὸ σύγγραμμά του. Θεσμὰ συγχαρητήρια.

— Μιὰ ἀσυνείδητη γενναία χειρονομία ἔκαμε ὁ μεγαλέμπορος συντοπίτης μας κ. Ἰωάν. Καραμανδάνης. Παρεχώρησε 7 ἑκατομύρια πού ἄφηνε στὴν διαθήκη του ὡς κληροδότημα μετὰ τὴν ὀνομασία «Διαγωνισμὸς Μπέμπη Καραμανδάνη», ἀπὸ τὰ τώρα στὶς σχετικὰς ἐπιτροπὰς Ζακύνθου και Πατρῶν γιὰ τὴν ἀμεση ἐφαρμογὴ τῆς διαθήκης· τῆς ἀποστολῆς, δηλαδὴ, φτωχῶν νέων τῶν δύο πόλεων γιὰ σπουδὴ θετικῶν ἐπιστημῶν και καλῶν τεχνῶν στὴν Εὐρώπη.— Ὁ πρῶτος διαγωνισμὸς θὰ γίνεῖ στὶς 25 Μαρτίου.

Ἡ «*Ἰόνιος Ἀνθολογία*» πού κεντηρίασε τὴν ἀστοργία τῶν πλούσιων Ζακυνθίων στὴν Πατρίδα τους, μετὰ συγκίνηση, συγχαίρει τὸ Μεγάλον Ζακύνθιον εὐσεργετῆ.

— Εὐχαριστοῦμε τὸν Ἑλληνικὸ Τύπο και ἰδιαιτέρα τὸν Ἑπτανησιακὸ, καθὼς και τοὺς ξεχωριστοὺς διανοοῦμενους Ἕλληνας και ξένους πού μᾶς συνεχάρησαν γιὰ τὴν εἰσδό μας στὸν 3ο χρόνον τῆς ἐκδόσεως μας και γιὰ τὴ νέα ἐμφάνιση και πρόοδον τοῦ περιοδικοῦ μας. Εὐχαριστοῦμε ἀκόμα τοὺς διαπρεπεῖς Ἑπτανησιακοὺς καθηγητὰς Πανεπιστημίου, πού ἀθρόοι μᾶς ἐστειλαν τὴ συνδρομὴ τους γιὰ ἐνίσχυση τοῦ περιοδικοῦ μας. Καὶ ξεχωριστὰ εὐχαριστοῦμε τὴν καλὴ μας φίλη και ποιήτρια δ)δα Ρίτα Μπούμη, πού με ἀνυστερόβουλο ἐνθουσιασμό, δίχως νᾶναι Ἑπτανησία, ἀφοσιώθηκε δλότιστα στὴν ἐπιμέλεια και σύνταξη τῆς «*Ἰονίου Ἀνθολογίας*».

Και μιὰ φορὰ γιὰ τὴ Ρίτα Μπούμη, συσταίνουμε στοὺς ἀναγνώστες μας τὰ γράμματα χάρη, ἄρμονία και καλλιτεχνικὴ ἔξαρση και μαεστρία συνέντη της, πού θετικά, σὰν ἐκδοθῶν σὲ τόμον, θὰ λάβουν καλὴ θέση στὴ διαλεχτὴ ἑλληνικὴ ποίηση.

— Ἡ «*Ἰόνιος Ἀνθολογία*» πενθεῖ τὸ θάνατον ἑνὸς διαπρεποῦς ἐπιστήμονος, ἰδεολόγου, καλοῦ φίλου και ἀθρόου διανοουμένου· τοῦ Καίσαρος Ζέζα.

ΒΙΒΛΙΑ

(Γιὰ νὰ κρινόνται πρέπει νὰ στέλνονται στὴ Διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ ἀπὸ δύο ἀντίτυπα).

Π. Α. Χρονοπούλου: «*Σύπνια Ὀνειρα*». (Ἐν Ἀθήναις, 1929 σ. 141 8ο μγ.). Αὐτὸς εἶναι ὁ τίτλος τῆς ποιητικῆς συλλογῆς τοῦ κ. Χρονοπούλου. Εἶναι χωρισμένη σὲ τέσσαρα μέρη, πού καθένα ἔχει κ' ἓνα ἀπὸ τοὺς ἐξῆς τίτλους: Βραδυνοῦς ψιθύρος. Μαζί μετὰ τὸ τζιτζικα. Καβάλλα τ' ἀστροπελέκι. Μετὰ τοῦ Λαέρτη τὸ παιδί. Ἀκολουθεῖ μίαν σειράν μεταφράσεων.

Εἶναι μίαν ποιητικὴν συλλογὴν πολὺν ἀξιοπρόσεχτην και πολὺν συμπαθῆς. Ὁ ποιητὴς τῆς ἔχει ἕναν ἀρκετὰ πλούσιον κύκλον θεμάτων μετὰ τὰ ὅποια λύνει τις σκέψεις του. Ἐχει ἀκόμη και ἀρκετὴ συγκίνηση, ὥστε νὰ προκαλῆ στὸν ἀναγνώστη του τὴν ἀπαιτούμενη ἐνέργεια τοῦ νοῦ και τοῦ αἰσθήματος γιὰ τὴν κατανόησιν ἑνὸς ἔργου τέχνης. Τὸ ποίημα «*Ἡ περιγνήπισσα τοῦ Νεῖλου*» (σ. 36—37), πού εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ καλλίτερα τῆς Συλλογῆς, δείχνει και μιὰ ἀρκετὴ πρωτοτυπία.

Ὅλα αὐτὰ, βέβαια, εἶναι προσόντα, πού δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ἀρνηθῆ στὸν κ. Χρονοπούλου. Ἐπειδὴ νομίζω ὅτι ἡ κριτικὴ πρέπει ἀνάμεσα στ' ἄλλα νὰ ὠφελεθῆ και τὸ λογοτεχνικόν, πού τὰ ἔργα του κρινόνται, ἐπιθυμῶ νὰ κάμω μερικὰς παρατηρήσεις. Ὁ κ. Χρονοπούλου δφείλει νὰ προσέξῃ πολὺ τὴ μορφὴ τῶν ποιημάτων του και νὰ δουλεύῃ προσεκτικὰ τὸ στίχον του. Δὲν ἔχομε ἀνάγκη ἀπὸ στίχους πολλούς, ἀλλὰ ἀπὸ στίχους καλοὺς, οὔτε τὸ πολὺ μπορεῖ νὰ κάμῃ ἀθάνατον ἓνα ἔργο. Δυστυχῶς ἡ συλλογὴ τοῦ κ. Χρονοπούλου παρουσιάζει ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτὴ ἀρκετὰ τρωτά. Πολλὰς ἐκφράσεις εἶναι ἀόριστες, ἀκόμψες ἢ παιδικαῖσες. Σημειῶνω μόνο δύο παραδείγματα (σ. 6),

Τριγύρω μου κύκνοι πλέκουνε
ὄνειρα ἀνθένια
πού σβύνονται σ' ἐγεργήρια (·)
κορυδαλλένια.

Καθὼς και στὴ σ. 80:

Χελμὲ μετ' ἄσπρο κούτελον και μετὰ μαῦρα γένεια,
μετὰ τὸ πλατὺ τὸ μέτωπον πού δείχνεις χιονισμένο.

Νομίζω ὅτι ὁ κ. Χρονοπούλος εἶναι νέος. Ἄν θελήσῃ τὰ ὠρισμένα προτερήματά του νὰ τὰ καλλιεργῆσῃ και νὰ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὰ ἐλαττώματα, πού παρουσιάζει αὐτὴ ἡ Συλλογὴ, θὰ γράψῃ καλὰ ποιήματα. Χρειαζέται πρὸ παντὸς δούλεμα τῆς μορφῆς και ἀποφυγὴν χτυπητῶν ἐκφράσεων, πού δὲ λένε τίποτα. Ἡ ποίησιν εἶναι ἓνα πράμα ἀπλὸν και διάφανον.

— Νικ. S. Derichio: «*Δάκρυα*», ποιητικὴ συλλογὴ, ἐκδοτικὸς οἶκος Κοντό-γιοργα, Ζάκυνθος, 1929.

— Γ. Ἀθάνας: «*Εἰρμός*», ποιητικὴ συλλογὴ, Πυρσός, Ἀθήνα, 1929, δραχ. 40.

— Ρ. Α. Lascaris: Les Korakistiques (Rizos Neroulos), μετάφραση στὰ Γαλλικά, Ἄγων, 1928.

— Γ. Ε. Τυπάλδου: «*Ζακυνθινὰ οἰκόσημα*», ἱστορικὴ μελέτη, ἀνατύπωση ἀπὸ τὸν Ε' τόμον τῆς ἐπετηρίδος Βυζαντινῶν σπουδῶν.

— Π. Α. Χρονοπούλου «*Σύπνια ὄνειρα*», ποιητικὴ συλλογὴ, βιβλιοπ. τῆς «*Εστίας*», Ἀθήνα, 1929.

— Ἀγγέλου Κασιγόνη: «*Ἡ Εὐτυχία*» κοινωνιολογικὴ μελέτη, περιοδικὸν «*Ἐρευνα*», Δεκέμβριος, δραχ. 7.

— Α. Δ. Παπαδήμα: «*Ἡ δημοτικὴ γλῶσσα και ἡ αἰσθητικὴ τῆς*», ἔκδοσις περιοδικοῦ «*Καινούργια Ζωὴ*», Ἀθήνα 1928, δραχ. 10.

— Εὐαγ. Ι. Μονογιου: «*Τὰ Μυκονιάτικα*», (λαογραφικὰ τῆς Μυκόνου), Σύρος 1927.

— Ἀθηνᾶς Ν. Ταρσοῦλη «*Σπίθες και Τέφρες*», ποιητικὴ συλλογὴ, Ἀθήνα 1929, δραχ. 25.

— Διον. Α. Ζακυνθίου: «*Μιχαὴλ Μαροῦλλος Ταρχανιώτης*», (Ἑλλην ποιητῆς τῶν χρόνων τῆς ἀναγεννήσεως), ἱστορικὴ μονογραφία, ἀνατύπωση ἀπὸ τὸν Ε' τόμον Ἐπετηρίδος τῆς Ἐταιρίας Βυζαντινῶν σπουδῶν.

— Ἡλία Βενέζη «*Ὁ Μανώλης Δένας κ' ἄλλα διηγήματα*». Ἀθήνα, 1928, δρ. 30.

— Καίσαρος Ἐμμανουήλ: «*Ὁ παράφωτος αὐλός*». Ποιητικὴ συλλογὴ, ἐκδοτικὸς οἶκος Ράλλη, Ἀθήνα, 1929, δραχ. 20.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΙ' ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

— Τὰ «*Ἑλληνικὰ Γράμματα*» και μετὰ τὴ νέα τους πορεία, ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ κ. Μπαστιά περιέχουν ἐξόχως ἐνδιαφέροντα πρόματα. Στὸ τεῦχος 1ης Ἰαν.: «*Ἀπάντησιν τοῦ Σπ. Μελά στὸ γράμμα τοῦ Ψυχάρη*», διηγήματα Πέτρον Χάρη και Βεῖνον Γλου, «*τὰ ἱστορικὰ τοῦ Νομαῦ*» ἀπὸ τὸν Πάνον Ταγκόπουλον κτλ. Στὰ ἄλλα τεύχη τὰ γιεμάτα ποίηση ἀπομνημονεύματα τῆς Μαρίκας Κοτοπούλη, ποιήματα Μουντζουριδῆ, Βεάκη, Ἀλεξίου, ἓνα ἄρθρον γιὰ τὴ Σύρον ἀπὸ τὸν Κ. Μπαστιά, «*Γιὰ νὰ πάρομε μιὰ ἰδέαν ἀπὸ Ζωγραφικὴ*» του Φ. Κόντογλου, «*Αἱ ἐφημερίδες τοῦ Μετάπου*», δημοτικὰ τραγούδια, ἄρθρον γιὰ τὸν Σούμπερτ ἀπὸ τὴν Αὔρα Θεοδώροπούλου κτλ.

— «*Ἐθνικὸς Κήρυξ*» (Ἰανουάριος): Θεόδ. Βελιανίτη «*Ἡ ἀρχὴ και ἡ ἐξέλιξις τῆς δημοσιογραφίας, ἡ ζωὴ και τὸ ἔργον τοῦ Π. Καλλιγᾶ*».—Τεῦχος Φεβρουαρίου «*Ἡ Παλαιόπολις εἰς τὴν Κέρκυραν*» Θ. Βελιανίτη, μιὰ κριτικὴ μελέτη τοῦ Δημ. Βεργαδάκη, «*Κωνσταντῖνος Καβάφης*» μετὰ μερικὰ γνωστὰ ποιήματα τοῦ ποιητῆ. Τὰ τεύχη ἔχουν ἐπίκαιρες καθὼς και καλλιτεχνικὰς εἰκόνας.

Ἐπιανερόθητη ἡ «*Φοιτητικὴ Συντροφία*» γεμάτη ἐνθουσιασμό ἀλλὰ και σοβαρότητα. Περιέχει πολλὰ ἐνδιαφέροντα ὄχι μόνο γιὰ τοὺς φοιτητὰς—και τὴ συσταίνουμε θεσμὰ στοὺς Ἑπτανησίους, γιὰτὶ ἀπ' αὐτοὺς καρτεροῦμε νὰ ρίξουν νέο αἶμα δημοτικισμοῦ και προοδευτικότητας στὴ σημερινὴ σχολαστικὴν και διπλο-

δρομική κατάσταση τῶν νησιῶν μας—ἀλλὰ γιὰ κάθε διανοούμενο.—Στις διαλέξεις τῆς Φ. Σ. μίλησαν ὁ κ. Γληνὸς καθὼς καὶ ὁ κ. Δαφνῆς. Παραρτημα Φ. Σ. βλέπουμε πὼς ἰδρύθηκα καὶ στὴν Κέρκυρα.

— Στὴν «**Πρωτοπορία**» (Μάρτης): «**Ἡ Νερσίδα**» ἐθνικὸ παραμῦθι σὲ τρεῖς πράξεις τοῦ Ψυχάρη, «ὁ Γέρο-Παλιαντζῆς» ὠραιότατο ποίημα τοῦ Σκίπη, βιβλιοκρισίες ἀπὸ τὸ Βάργαλη, ἓνα γράμμα τοῦ Roussel ποὺ ὑποστηρίζει κ' αὐτὸς τὸ λατινικὸ ἀλφάβητο καὶ μεταφράζει μὲ τὸ προτεινόμενον σύστημα τὸν...ἐθνικὸ ὕμνο.—**Ἐν'** ἀκόμα γράμμα θυμωμένο τοῦ Σκίπη πρὸς τὸν Σενοπόλιο, σχετικὸ μὲ τὸ θόρυβο τῆς ὑποψηφιότητος τοῦ Νόμπελ. Γιὰ μᾶς ὁ κ. Σκίπης εἶναι συμπαιθεστατος καὶ ἀξίζει ὅλο μας τὸ σεβασμὸ γιὰτὶ ἀγνὰ καὶ ἰδεαλιστικὰ πάντοτε ἐργάστηκε κ' ἐργάζεται γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ φιλολογία.

— Στὴν «**Ἠχώ τῆς Κεφαλληνίας**» (Δεκέμ.-Ἰαν.): «**Διαπρεπεῖς Κεφαλλήνες**», συνέχεια τῆς «**Ἱστορίας τῆς Κεφαλληνίας**» κτλ.

— Στὸν «**Ἅγιο Σπυρίδωνα**» Κερκύρας ἀντιπρόκριση ἀπὸ τὴ Μητρόπολη τῆς Ζακύνθου.

— Καλλιτεχνικότατο τὸ τεῦχος 4 τῆς «**Σύγχρονης Σκέψης**». Ἐξὸν ἀπὸ τίς ὠραιότατες καλλιτεχνικὲς εἰκόνες ἔχει ἓνα ὠραῖο ποίημα τοῦ Σικελιανοῦ «**Ὁ χορὸς τοῦ Πινδάρου**», τρία ἄλλα τὸ Καβάφη, ἓνα τοῦ Οὐράνη, μιά κριτικὴ γιὰ τὸν Ἴμπσεν τοῦ Βάλσα, διηγήματα, σύντομες βιογραφικὲς σημειώσεις γιὰ τὸ Σικελιανὸ, Καβάφη, Χαλκούση (μὲ τὰ σκίτσα τῶν) κτλ. Στὸ διευθυντὴ τῆς κ. Βισάνθη ἐκφράζουμε τὴν τέλεια ἱκανοποίησίν μας.

— Ταχτικότατη στὴν ἐκδοσὴ τῆς, κομψή, συμπαιθέστατη καὶ μὲ συνεργασία πάντοτε αὐστηρὰ διαλεγμένη ἡ «**Ἀλεξανδρινὴ Τέχνη**» τῆς κ. Ρίτας Σεγκοπούλου. —Στὸ τεῦχος Φεβρ.: Ποιήματα τοῦ Χάγερ Μπουφίδη καὶ Ε. Athanassiades, ἓνα διήγημα τοῦ Βισάνθη, κριτικὲς γιὰ τίς ἐκθέσεις ἀπὸ τὴν κ. Σεγκοπούλου, βιβλιοκρισίες, σημειώματα κτλ.

— Στὸν «**Ἀγῶνα τῆς Γυναίκας**» δημοσιεύονται ψηφίσματα καὶ γράμματα γυναικείων ὁργανώσεων γιὰ τὴν παροχὴ τοῦ κοινοτικοῦ ψήφου στὶς γυναῖκες.

— Στὴν «**Κέρκυρα**» διαβάζουμε πὼς γίνονται φιλολογικὲς καὶ ἐπιστημονικὲς διαλέξεις. Καὶ στὴ Ζάκυνθο;

— Στὸν «**Ραδάμανθυν**» συνεχίζεται ἡ μετάφραση ἀπὸ τὸν κ. Α. Ζώη τῶν «**Στροφάδων**» τοῦ Josep Ponten.

— Στὴν «**Ἑλληνικὴν Ἐπιθεώρηση**»: «**Ἡ Μοναχὴ**», τρίπρακτο ἱστορικὸ δράμα Βυζαντινῆς ἐποχῆς ἀπὸ τῆ διευθύντρια Εὐγενία Ζωγράφου.

— Ἐνδιαφέρουσα πάντα ἡ ὕλη τῆς «**Δωδεκανησιακῆς Ἀδύτης**» καὶ τῆς «**Νέας Ἐπιθεώρησης**».

— Στὴν «**Ἐφημερίδα τῶν Εἰδήσεων**» (Κερκύρας): μιά ἐπιστολὴ τοῦ κ. Σπύρου Θεοτόκη πάνω στὸ πολυδύνητο θέμα γιὰ τὴν κυριότητα τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος. Ἄρθρο ἐπίσης τοῦ ἱερέως Σ. Βούλγαρη «**Τὰ ἀληθῆ καὶ νόμιμα δικαιώματα τῆς Ἀσημίνας Καλοκαιρίτου Βουλγάρως**».

— Πολὺ συμπαιθητικὴ καὶ ὠφέλιμη στὰ παιδιὰ ἡ «**Παιδικὴ Ζωή**». —Τὴ συσταίνουμε θερμὰ.

— Στὸ «**Νεολόγο τῶν Πατρῶν**»: Ἡ διάλεξι τοῦ κ. Ν. Λάσκαρη «**Ἐῦθυμος ἀνεκδοκὴ ἱστορία τῶν πρώτων χρόνων τῆς Ἑλλήν. σκηνῆς**».

— Στὴν «**Ἰθάκη**» (15.1.29): Ἰθακήσιοι μέλη τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, «**Δασκαλεῖο Ἀστερις**» κτλ.

— Στὸν «**Παρατηρητὴ**» (Χανίων): «**Ἡ ἀρχαιολογικὴ Κίσιμαμος**» τοῦ Γ. Λελεδάκη, ἐν' ἄρθρῳ τῆς Κορηλίας Γράχου «**Ἐνας Ζωγράφος ἀνακαινιστῆς**» γιὰ τὸ Μίμη Πελεκάση.—Ἡ ἴδια στὸ φύλλο τῆς 14 Μαρτίου ἔχει ἐν' ἄρθρῳ γιὰ τὴν Μαριέττα Μινώτου «**Πνευματικὲς ὁμορφίες**».

— «**Μουσικὰ Χρονικά**». Πλοσιώτατα σὲ ποιικιλίᾳ, κομψοτυπωμένο μὲ ὠραιότατες βινέτες, 50 σελίδες, τὸ τεῦχος Δεκεμβρίου-Ἰανουαρίου. Διαλέγομε: «**Ἡ μουσικὴ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ δραματικῷ θεάτρῳ**» τοῦ Νικ. Λάσκαρη, «**ὁ Πλανόδιος μουσικὸς**» τοῦ Ζαχ. Παπαντωνίου, «**Μελόδραμα καὶ μελοδραματικαὶ σχολαί**» τοῦ Γ. Δαμπελέτ, διάφορα μουσικὰ ἐπιστημονικὰ ἄρθρα εἰδικῶν, «**Μουσικοκαλλιτεχνικὴ ἐπισκόπησις τοῦ ἔτους**», ὅλα τὰ νέα ποὺ ἐνδιαφέρουν τοὺς μουσικογραφίαις. Τὸ συσταίνουμε θερμὰ στοὺς Ἑπιταγήσιους.—Συνδρομὴ ἔτησις δραχμῆς 50.

— Δαμπρὰ προχωρεῖ καὶ ἡ «**Πνοή**». —Στὸ τεῦχος Φεβρουαρίου, ἐν' ἀνεκδοτο ποίημα τοῦ Καριωτάκη, ἄλλο τῆς Ρίτας Μπούμη, πεζὰ, βιβλιοκρισίες κτλ.

— «**Ἐφημερίς**» Ζακύνθου.—Προεκλογικὸ φύλλο ποὺ ὑποστηρίζει τὴν ὑποψηφιότητα Γερουσιαστῆ τοῦ ἔγκριτου δικηγόρου καὶ διανούμενου κ. Νικ. Καποκέφαλου.

— Στὸ Ζακύνθιο «**Ἀγρότη**» μιά βαθυστόχαστη κριτικὴ τοῦ διευθυντοῦ του πάνω στὸ ποίημα τοῦ Γιάννη Τσιμιγκρά «**Ἡ Δύσις**». —Στὸ 5ο φύλλο ἓνα γράμμα τοῦ Μαρίνου Σιγούρου στὸν κ. Ἀμπελοράβδη σχετικῶς μὲ τὸ σπῆτι τοῦ Σολωμοῦ. Ἀποκρούει τὴν ἐκεῖ μετακομιδὴ τῶν ὀστέων καὶ τὴ μεταφορὰ τῆς προτομῆς. Προτείνει ἐν' ἀναγερθῆ τὸ κτίριον ὁμοιον καθὼς ἦτο εἰς τὰ χρόνια τοῦ Σολωμοῦ.—Νὰ γίνῃ ἓνα σχεδίασμα ἀναπαραστικόν—ὡς πρὸς τὸ ἐξωτερικόν του ὑπάρχει ἡποια φωτογραφία καὶ διὰ τὸ ἐσωτερικόν του, πολλοὶ θὰ ἐνθυμῶνται τὴν διάταξιν τῶν δωματίων καὶ τὴν ὠραίαν του μαρμαρίνην εἴσοδον. Καὶ ἀφοῦ ἀνεγερθῆ νὰ χρησιμοποιοῦντῆ ὡς μουσεῖον τῶν ἐνδόξων Ζακυνθίων. Ἐκεῖ νὰ τοποθετηθοῦν ἀνανησιτικὰ κειμήλια ὄχι μόνον τοῦ Σολωμοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶσαν ἄλλων.—Νὰ ἀνεγερθῆ καὶ νὰ διαφυλαχθῆ καὶ κάθε κειμήλιον ποὺ θὰ ἐνθυμίζῃ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τὸν Ἀνδρέαν Κάλβον, τὸν Γεώργιον Τερτσέτην, τὸν Μάτσειν, τὸν Γουζέλην καὶ τὸν Στέφανον Μαρτζώκην.—Μπορεῖ νὰ ἀναρτηθοῦν εἰκόνες ἐκείνων ποὺ ἔδρασαν εἰς τὸν τόπον μας ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς Βενετοκρατίας μέχρι σημερον, ὅσοι διεκρίθησαν, εἴτε ὡς λόγιοι, εἴτε ὡς κληρικοὶ, εἴτε ὡς στρατιωτικοί. Καὶ δὲν εἶναι ὅλοι ἀσήμαντοι. Ἐπειὸ ὁ ἔθνικὸς Ποιητῆς θὰ φιλοξενήσῃ στὸ σπῆτι τοῦ κάθε Ζακυνθινῆ δόξα. Νὰ γίνῃ ἐν μικρῷ, κάτι ποὺ νὰ θυμίζῃ τὸ Ἐθνολογικὸν Μουσεῖον τῶν Ἀθηνῶν...»

— Στὸ ἴδιο φύλλο βιβλιοκρισία γεμάτη πολυμάθεια γιὰ τὸ βιβλίον τοῦ Λοβέρδου «**Ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος**» ἀπὸ τὸν κ. Ἀμπελοράβδη.—Ἀπὸ τὸν ἴδιο μιά ὠραία νεκρολογία γιὰ τὸν πολύκλιανστο Καίσαρα Ζεζά.—Ἐπίσης ἡ μελέτη τοῦ Δε-Βιάξη «**Τὰ καρναβάλια ἐπὶ Ἑνετῶν**» καὶ ἓνα ποίημα τοῦ Βιαγκίνη.

— Στὴ «**Journal des Hellènes**» διαβάζουμε πὼς ὁ κ. Α. Ἀνδρεάδης ἀντιπροσωπεύει τὴν Ἑλλάδα στὸ Bulletin de l'Academie Diplomatique Internationale.—Ἡ δραστηριότητα καὶ παραγωγικότητα τοῦ σοφοῦ καθηγητῆ εἶναι ἀληθινὰ μοναδική.

— «**Νέα Ἔστια**» (1 Ἰαν.) «**Ἐν'** ἄγνωστο σύγγραμμα τοῦ Πλουτάρχου» ἀπὸ τὸν Δημ. Βερναρδάκη, (1η Φεβρ.) ἐν' ἀνεκδοτο γράμμα τοῦ Λορέντζου Μαβίλη στὸν Μ. Τσιριμῆκο. Ὁ ποιητῆς ζητεῖ ἀπὸ τὸν κ. Ἀνδρεάδην νὰ ἐκτεθῆ ὑποψήφιος στὶς ἐκλογὲς τοῦ 11 καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ θεθῆ κάλη καὶ **ἄθελά του**, γιὰτι εἶναι τὸ φίλος τῆς Κερκύρας. Πέρασαν 19 χρόνια ἀπὸ τότε.—Μὰ τώρα μὲ τίς γερουσιαστικὲς ἐκλογὲς ἡ Κυβέρνησις θὰπρεπε νὰ ἐκλέξῃ τὸ σοφὸ ἄντρα ἀριστινὸν.—Εἶναι ἀπαραίτητος.—Στὸ τεῦχος 15 Φεβρ. μιά μετάφραση ἀπὸ τὸν Μορεᾶς τοῦ Σιγούρου, «**ἡ Μονὴ Τενέδου—Κερκύρας**» τοῦ Β. Παπαγεωργίου, «**Ἐνα χωριὸ τοῦ Γάλλου Froissart**» ἀπὸ τὸ Δ. Ζακυνθινὸ κτλ.—Σ' ἐκείνῳ τῆς 1ης Μαρτίου «**Νεοελληνικὴ ποίησις**» τοῦ Σ. Μενάρδου, «**τὸ μυθιστόρημα τοῦ Καπετᾶν Κεφαλαῖ**» τοῦ Κ. Καιροφύλα, «**Σπύρος Περούχης, ὁ Κερκυραῖος λαϊκὸς ποιητῆς**» τοῦ Γ. Σταταλά κτλ.—Στὸ τεῦχος 15 Μαρτίου: «**Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν Ἀπόκρῶν**» τοῦ Δ. Δάση.

— Στὸ «**Libri del Giorno**» (Μάρτιος) διαβάζουμε ἐν ἄρθρῳ τοῦ Guido Piovene, μὲ τὸν τίτλον «**La Grecia in Turchia**» πάνω στὸ τελευταῖο βιβλίον τοῦ μεγάλου συγγραφέα καὶ κριτικοῦ G. Borgese «**Autunno di Constantinopoli**». —Ἄπ' αὐτὸ βλέπουμε πὼς ὁ Borgese ἐτοιμάζει ἐν' βιβλίον πάνω στὴ σημερινὴν Ἑλλάδα.

— Στὸ «**Libre**» τοῦ κ. Roussel, κριτικὲς γιὰ διάφορες ἐκδόσεις. Σ' ἓνα ἄρθρον «**Toujours Solomos!**» μιλεῖ γιὰ τὸ βιβλίον τοῦ Βάργαλη «**Ὁ Σολωμὸς δίχως μεταφρασικὴ**» καὶ γιὰ τὴν ἀπάντησι τοῦ Σταταλά.—Καταλγεῖ πὼς ἡ ἐπίδρασι τῆς Γερμανικῆς φιλολογίας καὶ φιλοσοφίας ἔβλαψαν φοβερὰ τὸν Ποιητῆ. Καὶ ἀπορεῖ γιὰ τὴν ἀφθονίαν μετῶν πάνω στὸ ἔργον του. Πρέπει...νὰ τὸν παραμελήσομε—λέει—ἐξὸν ἂν βρεθῶν νέα του χειρόγραφα.

— Στὸ Guida Bibliografica της Alleanza Nazionale del libro (Δεκέμβριος) μιά σπουδαίωσι βιβλιογραφία γιὰ τὸ Φάσκολο ἀπὸ τὸν Angelo Ottolini.

— Στο «Marzocco» (Φλωρεντίας 17 Φεβρ.) ένα ωραίο άρθρο πάνω στο πολύκροτο βιβλίο «Con Byron in Italia».

— Στόν «*Άγωνα τῶν Παρισίων*» δημοσιεύονται πάντα σοβαρά κι' αξιοπρόσεχτα πολιτικά και οικονομικά ἄρθρα τὰ ἀνώτερα Πανεπιστημιακά μαθήματα Παρισίων, φιλολογικῆς σελίδος μὲ διηγήματα Γαλάτειας Καζαντζάκη, Ἑλλης Λασκαράκη, καὶ Θρ. Καστανάκη κτλ.—Βλέπουμε ἀκόμα πὼς ἐκυκλοφόρησε ἡ Β' ἐκδοσις τῶν θαυμαστῶν διηγημάτων τοῦ Θράσου Καστανάκη «Ἡ χορεύτρια κοντεσίνα Φελίτσινα» πὺ κρίθησαν ἀπ' ἄλλους τὰ καλύτερα τοῦ 1928.

— «St. Basil's Greek orthodox church».—Ἀναμνηστικὸ τεῦχος πὺ ἐκυκλοφόρησε στὰ ἐγκαίνια τῆς Ἑλλ. Ἐκκλησίας τοῦ Σικάγου.—Περιέχει σὲ φωτοτυπία τὸ ποίημα τοῦ Παλαμά «*Ῥόδου μοσκοβόλημα*», κι' ἄλλα τοῦ Μαβίλη, Οὐράνη, Καβάφη, Μιχ. Ἀργυρόπουλου κτλ.

— Στο περιοδικὸ «Le Pagine della Dante» (Νοέμ.-Δεκέμ.) δημοσιεύεται ἐν ἄρθρῳ τοῦ G. Ceccherelli «La casa di Foscolo a Zante» μιὰ περίληψη δηλαδή τοῦ ἄρθρου τοῦ Δε-Βιάζη γιὰ τὴ Φωσκολιανή.—Ὁ κ. Ceccherelli φέρνει πάλι τὴν ἀμφιβολία—στηριζόμενος στὸ ἐνοικιαστήριον συμβόλαιον τοῦ Χαριάτη στὰ 1780—ἐν τῷ σπύτι αὐτὸ γεννήθηκε πραγματικὰ ὁ Ποιητής.

— Λάβαμε τὸ πρόγραμμα τῆς σαιζόν, πὺ θ' ἀρχίσει στὶς 30 Ἰουνίου, τοῦ Βασιλικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Περγουσίας γιὰ τοὺς ἑξέτους. Ἐναρκτήριο λόγο θὰ κάμει ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ θὰ δώσουν μαθήματα καὶ διαλέξεις οἱ ἐπιφανέστεροι φιλολογικῆς προσωπικότητες τῆς Ἰταλίας. Κυριώτερα ἀπὸ τὰ μαθήματα εἶναι : ὁ 18ος αἰώνας στὴν Ἰταλικὴ φιλολογία, τέχνη, ἱστορία, καὶ πολιτικὴ κ' ἐπιστημονικὴ σκέψη.—Συγκριτικὴ Ἰταλικῆς καὶ ξένης φιλολογίας.—Ἡ σύγχρονος Ἰταλία.—Μαθήματα Ἑτρουσκολογίας κτλ.—Διάφορες εὐκολίες καὶ ἐκπτώσεις γίνονται στὰ διαβατήρια, εἰσητήρια σιδηροδρόμων καὶ βαποριῶν, καὶ στὰ μουσεῖα καὶ βιβλιοθήκες.

Περισσότερες πληροφορίες μποροῦν νὰ ζητήσουν οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἀπὸ τὸν Giuseppe Ceccherelli, Zante.

— Στὴ «Revue mediterrannée» (Δεκέμ. 1928 σελ. 611) ὁ κ. Βάλσας γράφει κριτικὴ γιὰ τὴν ἐκδοσις τοῦ «Χάση» ἀπὸ τὴν «Ἐλπίδα» τῆς Ζακύνθου (1927).—Ἐπίσης καὶ γιὰ τὸ «Φωσκολιανὸ Δεύκωμα Ζακύνθου».

—Γιὰ τὴν Ἰόνιον Ἀνθολογία εἶχε γράψει ἐπίσης στὴ Revue Normande (Φεβρ. 1928) ὁ ἀξέχαστος Α. Παρθένος.

—Ἡ Ἐπτάνησος ἔχει τὸ ρεκόρ τῆς ἐκδόσεως ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν.

Ἀνάμεσα στὶς ἄλλες ἐφημερές καὶ μεταξὺ τῶν ὀλίγων πὺ ἐξακολούθησαν ἀπρόσκοπτα τὴν ἐκδοσὴ των, ἡ συμπαθέστατη «*Τελώνιον*» τοῦ Ἀργοστολίου μὲ ὕλην ἐκτυπικὴν διὰ τοὺς Κεφαλλήνας καὶ κεινοὺς πὺ—ἀγαποῦν τὴν ἐμμετρη σατυρικὴ, μπῆχε δὴ καὶ λίγο στὸ 24° χρόνον τῆς ἐκδόσεώς τῆς.

Θεομὸ καὶ εἰλικρινὴ συγχαρητήρια.

ERRATA. Ὁ κ. Θ. Σ. Τζαννετάτος μὲ ἐπιστολὴν τοῦ μᾶς παρακαλεῖ νὰ διορθώσωμε τὰ παρακάτω τυπογραφικὰ λάθη πούγιναν στὴ μελέτη τοῦ «Πειρατικῆς ἐπιδρομῆς στὴ Κεφαλονία—δύο σχετικῆς παραδόσεις».

λ. γ. ὄχι Σαρακήνια (σελ. 8), ἀλλὰ ἡ Σαρακήνα, ὄχι Κάτω-Λειβαδεῖα (σελ. 11, σημ. α') καὶ Λειβαδιῆς (σελ. 11 σημ. δ'), ἀλλὰ Κάτω-Λειβαθῶ καὶ Λειβαθῶ. ὄχι Βαρβαρέζος (σελ. 9, 12, 13) οὔτε Βαρβαρία (σελ. 10 κλπ.), ἀλλὰ *barbareζος* καὶ *barbaria*.

Ἐπίσης τὰ «Ἐισόδια τῆς Παναγίας» (σελ. 10) ἀντὶ στὶς 21 Δεκεμβρίου, νὰ διαβαστῆ στὶς 21 Νοεμβρίου.

Καὶ τὰ γλωσσικά : ὄχι ἡ ἱστορία (σελ. 13), τὸ Saggio storico dell'isola di Cefalonia ἀλλὰ ἡ ἱστορία τοῦ Saggio... τὸ σχολῆ καὶ (μ) πρὶν τῆς πρώτης παραδόσεως νὰ διορθωθῆ εἰς *σχολή* καὶ *βελ*.

Καὶ τέλος στὶς παραπομπὰς τῶν σημειώσεων β' καὶ γ' (σελ. 8) νὰ προστεθῆ : ἐκδοσις Βόννης, ἀπὸ προηγουμένως γραφῆ ἀντὶ τοῦ ἐλήσσι (σελ. 8 σημ. β') ἐλήσσι.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ & ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΓΛΥΚΩΝ ΚΟΥΤΑΛΙΟΥ

ΕΞ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΝΩΠΩΝ ΦΡΟΥΤΩΝ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Ι. ΒΟΥΡΔΕΡΗ

ΕΝ ΑΙΓΙΩ.

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

Ἡ πρώτη Ἀγγλικὴ Ἀσφαλιστικὴ Ἐταιρία ΠΥΡΟΣ

Ἐργαζομένη ἀπὸ τοῦ 1720 μὲ Κεφάλαια ἰδικά τῆς

Λίρας 18.000.000.

Πράκτωρ Δ. Β. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Προτιμᾶτε τὸ Γάλα "ΤΡΟΦΟΣ,"

Ἀποτελεῖ πρωτίστης τάξεως τροφήν ἀπὸ ὑγιεινῆς καὶ θρεπτικῆς ἀπόψεως, τόσο διὰ τοὺς μεγάλους ἔσσαν καὶ διὰ τὰ βρέφη.

Ἐχει ἐξαιρετικῶς λεπτὴν γεῦσιν καὶ ἄρωμα, καὶ διατηρεῖται ἐπὶ μακρότατον χρόνον.

Τὸ καλλίτερον αὐτοκίνητον εἶναι

Η ΝΕΑ CHEVROLET

Ἐξακύλινδρος μὲ τὴν ἰδίαν τιμὴν τῆς τετρακύλινδρου.

Ἡ Chevrolet διέτρεξε κατὰ τὰς δοκιμὰς 8,000 μίλλια συνεχῶς διὰ μέσου ἐρήμων, ἐλῶν καὶ παρθένων δασῶν, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς καλῆς Ἐλπίδος εἰς Κάρρον. Κανὲν ἐλατήριο δὲν ἔσπασεν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ταξιδίου. Τριαθτα ὀλικά μεταχειρίζεται ἡ Ἐταιρία Σεβρολέ.

Ἀναρριχᾶται εἰς βραχῶδη μέρη. Ὑπερνικᾶ ὄλας τὰς δυσκολίας. Διέρχεται στὰ νερά. Ἐχει ὄλα τὰ πλεονεκτήματα, δηλαδή :

Πλουσίαν δύναμιν.—Στιβαρότητα εἰς τὸ παραμικρότερον τεμάχιον.

—Εὐκολίαν χειρισμοῦ.—Εὐκολίαν φορτώσεως καὶ ἐκφορτώσεως.—

Ἐμπιστοσύνη εἰς οἰανδήποτε συνθήκην ἐξυπηρετήσεως.—Εὐκολίαν

δηγησεως καὶ ἀναυπαυτικότητα.—Τὰ καλύτερα ὀλικά καὶ τὴν καλύτεραν ἐργασίαν.—Εὐθηνὴν λειτουργίαν.—Προσαρμοστικότητα

πρὸς τὰς μεταφορικὰς ἀνάγκας σας.—Ἐφάμιλλον εἰς ἀναυπαυτικότητα μὲ τὰ αὐτοκίνητα πολυτελείας.

Διὰ ταῦτα κατὰ τοὺς πρώτους 9 μῆνας τοῦ 1928 παρήχθησαν

1,100,723 ἐπιδατικά καὶ φορητὰ αὐτοκίνητα Σεβρολέ.

Μεγάλαι εὐκολίαι πληρωμῆς.

Ἀντιπρόσωπος εἰς τὴν Ζάκυνθον

ΣΠΥΡΟΣ ΤΥΡΟΓΑΛΑΣ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ